

TEMEL HUKUK

SOSYAL HAYATI DÜZENLEYEN KURALLAR

DİN KURALLARI	AHLAK KURALLARI	GÖRGÜ KURALLARI	HUKUK KURALLARI
	<p>1.SUBJEKTİF AHLAK KURALLARI Kişinin kendi iç dünyası ile ilgili olanlardır. Başkası hakkında kötü düşünmemek,yalan söylememek.</p> <p>2.OBJEKTİF AHLAK KURALLARI Kişinin toplum yaşamıyla ilgili davranışlarını düzenler. Yoksula yardım etmek.</p>		

MANEVİ YAPTIRIM

MADDİ YAPTIRIM

YAPTIRIM TÜRLERİ

CEZA:

İPTAL

TAZMİNAT

HÜKÜMSÜZLÜK

CEBRİ İCRA

Suç karşılığında öngörülen yaptırımlara ceza denir.

TCK da yer alan ceza türleri:

*Adli para cezası

*Müebbet hapis

*Ağırlaştırılmış müebbet hapis

*Sürelili hapis

Bunun dışında di-

siplin cezaları da mevuttur.Devlet memurları Kanununda;

*Uyarı

*Kınama

*Aylıktan kesme

*Kademe ilerlemesinin durdurulması

*Memuriyetten çıkarma

cezaları mevuttur.

İdarenin hukuka aykırı işleminin ortadan kaldırılması.

Haksız fiil ve ya başka bir hukuka aykırı davranış nedeniyle karşı tarafın uğradığı zararın giderilmesidir.

Yokluk: Hukuksal bir işlemin hukuk alanında doğmamış sayılması ve hiç gerçekleştirilmemiş olmasıdır.**İşlem hiç doğmamış olduğundan herhangi bir yargısal organdan karar almaya gerek yoktur.** ÖRN:Resmi nikah memuru önünde yapılmayan evlilik,

Mutlak Butlan (kesin hükümsüzlük): Hukuki işlemin kurucu unsurlara sahip olmasına rağmen **emredici hükümlere** aykırı olmasıdır. 1. Eşlerden birinin evlenme sırasında evli bulunması, 2. Eşler arasında evlenmeye engel olacak derecede hısımlığın bulunması **Mutlak butlan davası, Cumhuriyet savcısı tarafından re'sen açılır. Bu dava, ilgisi olan herkes tarafından da açılabilir.**

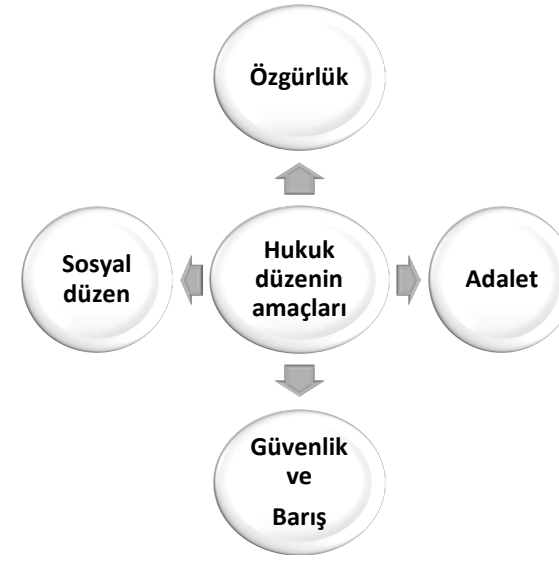
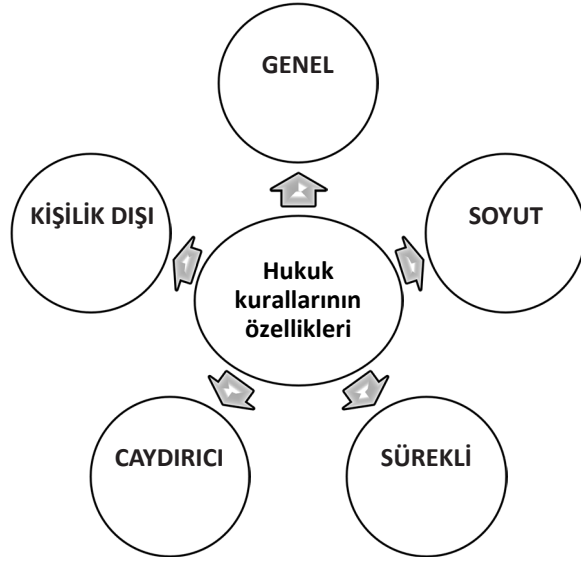
Hakim karar verdikten sonra işlem en baştan geçersiz sayılır.

Nisbi Butlan (iptal edilebilirlik): Kanunun öngördüğü unsurlara sahip, ama ,o işlemi oluşturan iradede sakatlık varsa gerçekleşir. Ayırt etme gücünden geçici yoksunluk ve ya korkutma yoluyla evlenme gibi. **Taraflardan birisinin talebi sonucunda iptal edilebilir.**

Tek Taraflı Bağlamazlık

Zorla yerine getirme demektir.

Bir borç veya yükümlülüğün ,yükümlü tarafından yerine getirilmediği durumda **devlet zoruyla yerine** getirilmesidir.

Sözel (lafzî) yorum:

Bir kuralın anlamını belirlerken sözcüklerin hukuk dilindeki ve gündelik dildeki anlamları, kuralın ifade edilmiş tarzı, noktalama işaretleri dikkate alınır

Sistematik yorum

Bu anlayışa göre hukuk kuralları anlamlandırılırken, hukuk sisteminin içindeki konumu dikkate alınmalıdır. Söz gelimi, Kanunda yer alan bir madde anlamlandırılırken, maddenin yer aldığı bölüm başlığı. Maddenin hangi sırada yer aldığı önem taşır.

HUKUKTA YORUM TÜRLERİ

Tarihi yorum:

Yasa koyucunun iradesinin tarihsel koşullarının değerlendirilmesidir. Düzenlemenin yapıldığı dönemde meclis komisyonu ve ya genel kuruldaki görüşmelere, yapılış zamanındaki koşulların değerlendirilmesidir.

Ereksel (amaçsal – gai) yorum:

Kurallar konuluş amaçlarına göre anlamlandırılmalıdır. Bu yönüyle tarihsel yoruma benzer. Ancak kuralın yapılış zamanına ve o andaki iradeye bakılması (tarihsel yorumdaki gibi) kabul edilmez. **Düzenlemenin uygulanacağı andaki ihtiyaçları düşünerek anlamlandırılan yaklaşımdır.**

TANIMLAR

EMREDİCİ HUKUK

Aksine bir işlem yapılması mümkün olmayan hukuk kurallarıdır. Konuluş nedenleri, kamu düzeni, genel ahlakın ve zayıfların korunmasıdır.

Emredici hukuk kurallarının **müeyyideleri (yaptırım)** butlan şeklinde ortaya çıkabilir.

TANIMLAYICI HUKUK

Hukuki bir kavramın ne anlama geldiğini açıklar.

ÖRN: NİŞAN, evlenme vaa-diyle olur.

ÖRN: YERLEŞİM YERİ, bir kimsenin sürekli kalma niyetiyle oturduğu yerdir.

YORUMLAYICI HUKUK

Taraflar arasında yapılan bir sözleşmede ne anlama geldiği tespit edilemeyen irade ve ya davranışın ne anlama geldiğini tespiti yarar.

Kısaca; bireylerin beyan ve hareketlerinin hangi anlama geldiğini saptayan hukuk kurallarıdır.

ÖRN: AYBAŞI

TAMAMLAYICI HUKUK

Taraflar arasında yapılan bir işlemde **göz önünde** bulundurulamayan, onların eksik bıraktığı, düzenlemediği hususların tamamlayıcı hukuk kuralları ile doldurulmasıdır.

ÖRN: FAİZ

POZİTİF HUKUK

Bir ülkede yürürlükte bulunan **yazılı ve yazısız** bütün hukuk kurallarını ifade etmek için kullanılır.

MEVZU HUKUK

Bir ülkede **yetkili makam** tarafından konulmuş **yazılı hukuk** kurallarıdır

TARİHİ HUKUK

Tarihin bir döneminde uygulanmış ancak yürürlükten kaldırılmış hukuktur. **ÖRN:** Mecelle Kanunu

MADDİ HUKUK – ŞEKLİ HUKUK

OBJEKTİF HUKUK- SUBJEKTİF HUKUK

Bazı ülkelerde **hak ve hukuk** kavramlarını ayırt etmek için kullanılır. Buna göre **hukuk kuralını** ifade etmek için **objektif ; Hakkı** ifade etmek için **sübjektif kavramları kullanılır.**

PAYLAŞTIRICI (DAĞITICI) ADALET

Bireylerin kişisel durumları göz önünde bulundurulur. **ÖRN:** Gelire göre vergi alınması

İDEAL (DOĞAL-TABİİ) HUKUK

İnsana, hakkaniyet ve adalete en uygun kabul edilen, evrensel niteliklere sahip hukuku ifade eder.

DENKLEŞTİRİCİ ADALET

Mutlak ve matematiksel bir eşitliğe dayanır. Kişisel durumlar göz önünde bulundurulmaz.

HUKUK KURALLARININ ÇATIŞMASI

ÜSTÜN KURAL İLKESİ:

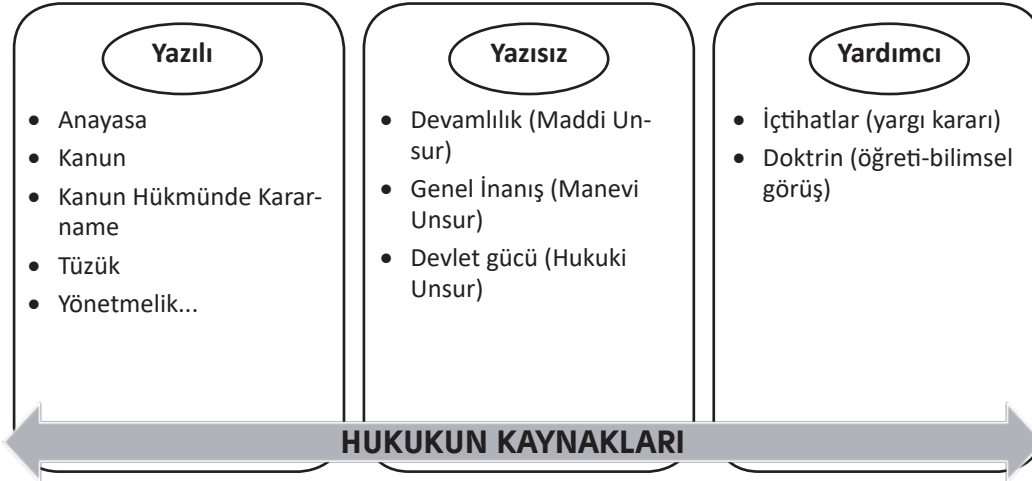
Hukuk kurallarının çatışması durumunda hiyerarşide üstte olan norma bakılır.

ÖZEL KURAL İLKESİ:

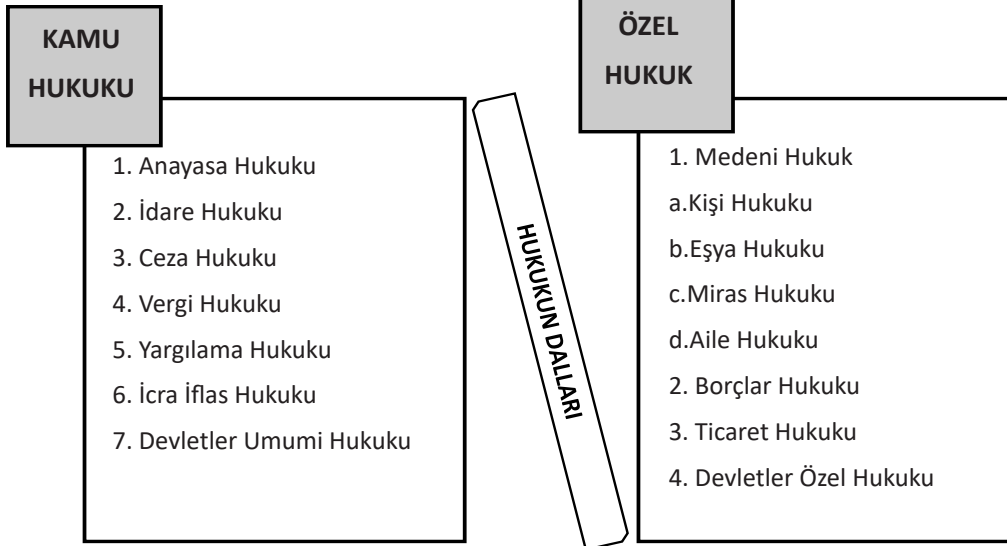
Hiyerarşide aynı düzeyde kurallar çatıştığında **genellik-özellik** ilişkisine bakılır. Özel olan kural tercih edilir.

YENİ KURAL İLKESİ:

Aynı düzeyde ve aynı nitelikte farklı hükümler içeren hukuksal düzenlemelerde yakın tarihli/yeni olan uygulanır.

Yazılı ve yazısız kaynaklar hakimi bağlayıcı niteliktedir. Dikkat edilmesi gereken şey ceza hukuku gibi bazı hukuk dallarında yazısız kurallar geçerli değildir. Yardımcı kaynaklar hakimi bağlayıcı nitelikte değildir. Ama içtihatları Birleştirme Kararları bağlayıcıdır.

Kişiler arasındaki ilişkide hukuki eşitlik söz konusu ise bu durumu düzenleyen kurallar özel hukuk alanına girer. Taraflar arasında alt -üst ilişkisi varsa ve bir taraf kamu gücüne sahipse bu durumu düzenleyen kurallar kamu hukuku alanına girer.

BOŞLUK TÜRLERİ	
<p>KANUN BOŞLUĞU</p> <p>Yazılı kaynaklarda somut olaya uygulanacak normun bulunmamasına denir. İkiye ayrılır;</p> <p>*KURALIÇI BOŞLUK :Kanun koyucunun bilerek, isteyerek bıraktığı boşluktur. Kuralıçı boşlukta hakim TAKDİR YETKİ-Sİ'ni kullanır.</p> <p>*KURALDIŞI BOŞLUK :Kanun koyucunun önceden öngöremediği durumlarda, istemeden bıraktığı boşluktur.</p>	<p>HUKUK BOŞLUĞU</p> <p>Yazılı ve yazısız kaynaklarda konuyla ilgili bir hükmün bulunmamasıdır.</p> <p>Bu boşluk türünde hakim hukuk yaratır. Ancak;</p> <ol style="list-style-type: none"> Hakimin yarattığı hukuk kanun değildir. Sadece o olayla ilgilidir. Bu karar bir içtihatır.
<p>AÇIK BOŞLUK</p> <p>Kanunda konu ile ilgili genel ve ya özel hiçbir hükmün bulunmamasıdır.</p>	<p>ÖRTÜLÜ BOŞLUK</p> <p>Kanunda konuyla ilgili hüküm bulunmakla birlikte, hüküm olayı çözmeye yeterli değildir.</p>

1 CEZA HUKUKU		
<p>İLKELERİ</p> <ul style="list-style-type: none"> Kanunsuz Suç ve Ceza Olmaz Suçların Geriye Yürümemesi Ceza Sorumluluğunun Şahsiliği İlkesi Bağlayıcılık İlkesi Adalet ve Kanun Önünde Eşitlik İlkesi <p>KIYAS ve KISAS YOK</p>	<p>KONU</p> <p>SUÇ</p> <ul style="list-style-type: none"> -Kanunilik (Tipiklik) -Maddi Unsur: İCRA/İHMAL -Manevi Unsur: KAST/TAKSİR <p>2.CEZA</p> <ul style="list-style-type: none"> -Müebbet Hapis -Ağırlaştırılmış Müebbet -Sürel Hapis -Para Cezası <p>3.GÜVENLİK TEDBİRLERİ</p> <ul style="list-style-type: none"> -Eşya müsadere -Kazanç müsadere 	<p>CEZA EHLİYETİ</p> <ol style="list-style-type: none"> Temyiz Kudreti Yaş <p>0-12 ehliyetsiz 12-15 Anlayıp/Anlamama 15-18 İndirimli 18+TAM Sağır ve dilsizlerde tam ceza ehliyeti 21+</p>
<p>ŞAHSİLİK: Suç nerede işlenirse işlensin devletin ceza yasaları vatandaşı izler.</p> <p>MÜLKİLİK: Failin ve ya mağdurun vatandaşlığı dikkate alınmaksızın, hangi devletin sınırları içinde suç işlenmişse o devletin ceza kanunlarının uygulanmasıdır</p>		

2

Gelir üzerinden alınan vergiler -Gelir vergisi -Kurumlar vergisi	Servet üzerinden alınan vergiler -Motorlu Taşıt Vergisi -Emlak Vergisi -Veraset ve İntikal Vergisi
VERGİ TÜRLERİ	
Harcamalar üzerinden alınan vergiler KDV - ÖTV	Gelir ve servet üzerinden alınan vergiler doğrudan alınan vergilerdir. Harcamalar üzerinden alınan vergiler ise dolaylı vergilerdir

DEVLETLER UMUMİ HUKUKU:
İki devlet ve ya bir devlet ile uluslararası kuruluş arasındaki ilişkiyi inceler. Kaynakları; **Uluslararası antlaşmalar/ uluslararası örf ve adet/mahkeme kararları ve öğretidir.**

YARGILAMA HUKUKU:
Uyuşmazlıkların çözümünde başvurulabilecek yargı birimlerini, başvuru şekil ve usullerini düzenleyen hukuk dalıdır.

ÖZEL HUKUK DALLARI

BORÇLAR HUKUKU

BORÇLAR HUKUKUNA EGEMEN OLAN İLKELER		SÖZLEŞMELERDE ARANAN ŞARTLAR			
1. İRADE SERBESTLİĞİ	2. İVAZLILIK İLKESİ Karşılıklılık	1. Sözleşme yapma ehliyeti	2. Sözleşmenin emredici hükme, edebe ve ahlaka aykırı olmaması	3. Sözleşmenin konusu imkansız olmamalı	
3. NİSBİLİK İLKESİ Belirli kişilere karşı ileri sürülebilir	4. EŞİTLİK İLKESİ	4. Sözleşme Beyanları muvazaalı olmamalı MUVAZAA: Tarafların üçüncü kişileri aldatmak amacıyla gerçek iradelerine uymayan hususta anlaşmaları. İcra takibinden mal kaçırmak için Ali'nin buzdolabını Mehmet'e devretmesi....		5. Aşırı yararlanma (Gabin) bulunmamalıdır. GABİN: Kişinin zor durumda kalması, deneyimsizliği, düşüncesizliği nedeniyle yaratılan açık orantısızlık durumudur.	

BORCUN UNSURLARI

ALACAKLI	BORÇLU	EDİM:
Borçludan borcun konusunun yerine getirilmesini talep etmeye yetkili kimse	Borç konusunun yerine getirilmesini üstlenmiş kimse	Borcun konusudur.

BORCUN KAYNAKLARI

HUKUKİ İŞLEM: Bir veya birden fazla kişinin hukuki bir sonuca yönelik irade açıklamalarına denir. 1.Tek taraflı hukuki işlemler:Örnek Vasiyetname 2.Çok taraflı hukuki işlemler a)Tek tarafa borç yükleyen sözleşmeler Örnek: BAĞIŞLAMA b)iki tarafa borç yükleyen sözleşmeler Örnek: SATIŞ	HAKSIZ FİİL: *Hukuka aykırılık *Kusur *Zarar *Nedensellik (İllyet) Bağı	SEBESİZ ZENGİNLEŞME: *Zenginleşme *Fakirleşme *Nedensellik Bağı *Haklı sebebin bulunmaması
--	--	---

BORCUN SONA ERMESİ

1.İFA: Borcun yerine getirilmesidir.	2.YENİLEME: Alacaklı ve borçlunun yni bir borç kurma konusundaki anlaşmalarıyla eski borcu sona erdirmeleridir	3.BİRLEŞME: Alacaklı ve borçlu sıfatının aynı kişide birleşmesidir.	4.TAKAS:	5.KUSURSUZ İMKANSIZLIK: Borcun ifasına engel olan imkansızlık olgularının meydana gelmesinde borçlunun kusuru yoksa borç sona erer.	6.İBRA: Alacaklı ile borçlu arasında borcun sona erdirilmesini konu alan anlaşmaya denir.	7.ZAMAN AŞIMI: Borçlar muaccel olduğu andan itibaren talep edilebilir.Muaccel olduğu andan itibaren bir süre geçtikten sonra zaman aşımına uğrar.
--	---	---	-----------------	---	---	---

- 1.AHDE VEFA:** Tarafların yapılan bir sözleşmeye uymakla yükümlü olmasıdır.
- 2.EMPREVİZYON TEORİSİ (ÖNGÖREMEMEZLİK):** Sözleşme koşullarının önceden tahmin edilemeyecek şekilde değişmesi durumunda sözleşmenin değişen koşullara göre yeniden uyarlanmasıdır.
- 3.İKRAR:** Davada tarafın iddianın doğru olduğunu kabul etmesine denir.
- 4.İNKAR:** İddianın dayandığı olayların gerçekleşmemiş olduğunun ileri sürülmesidir.
- 5.DEFİ:** Davalının, davacının ileri sürdüğü olay ve dava konusunu kabul etmekte birlikte, kendi edimini yerine getirmekten çekinmesini haklı gösterecek karşı sebepleri ileri sürmesidir. **Zamanaşımı def'i** gibi...
- 6.İTİRAZ:** Davalının iddia edilen olayı inkar etmemekle beraber bir hakkın doğmadığını ve ya sona erdiğini ileri sürmesidir.
- 7.EKSİK BORÇ:** Borç vardır, sorumluluğu yoktur.

2

MEDENİ HUKUK

KİŞİ HUKUKU

<p>GERÇEK KİŞİ: Kişilik, çocuğun sağ olarak tamamıyla doğduğu anda başlar ve ölümle sona erer.</p> <p>HAK EHLİYETİ: Sağ ve tamamıyla doğmak koşuluyla ana rahmine düşünce başlar.</p>	<p>KİŞİLİĞİN SONA ERMESİ Ölüm, gerçek kişiliği sona erdiren hukuki olaydır. ÖLÜM KARİNESİ: Bir kimse, ölümüne kesin gözle bakılmayı gerektiren durumlar içinde kaybolursa, cesedi bulunamamış olsa bile gerçekten ölmüş sayılır” Bu kimsenin kütüğüne “o yerin en büyük mülkiye amirinin emriyle” ölüm kaydı düşürülür Buna ölüm karinesi denir. BİRLİKTE ÖLÜM KARİNESİ : Birden fazla kişiden hangisinin önce veya sonra öldüğü ispat edilemezse, hepsi aynı anda ölmüş sayılır . Buna birlikte ölüm karinesi denir. GAİPLİK Gerçek kişiliği sona erdiren durumlardan bir diğeri de gaipliktir. “Ölüm tehlikesi içinde kaybolan veya kendisinden uzun zamandan beri haber alınamayan bir kimsenin ölümü hakkında kuvvetli olasılık varsa, hakları bu ölüme bağlı olanların başvurusu üzerine mahkeme bu kişinin gaipliğine karar verebilir. ”</p>	<p>Bir kimsenin gaipliğine iki halde karar verilebilir: Bunlardan biri, ölüm tehlikesi içinde kaybolma; diğeri ise uzun zamandan beri haber alınamamadır. Ancak, bu durumlarda bir kimsenin gaipliğine karar verebilmek için belli bir sürenin geçmiş olması da gerekir. KUVVETLİ OLASILIKLA ÖLÜM : 1 YIL UZUN ZAMANDIR HABER ALINAMAMA: 5 YIL Bir kişinin gaip olabilmesi için mahkemenin “gaiplik kararı” vermesi şarttır. Gaiplik kararı ile gaibin (kaybolanın) evliliği kendiliğinden sona ermez. Gaibin mirası, ölümden olduğu gibi mirasçılara hemen geçmeyip terekesi mirasçılara teminat karşılığında teslim edilir. Mirasçılar; ölüm tehlikesi içinde kaybolma durumunda 5, uzun zamandan beri haber alınamama için 15 yıllık ve her halde en çok gaibin yüz yaşına varmasına kadar geçecek süreler sonunda onu kesin olarak kazanırlar.</p>	<p>FİİL EHLİYETİNE GÖRE GERÇEK KİŞİLER</p>	
			<p>TAM EHLİYETLİ: Fiil ehliyetinin tüm koşullarına sahip olanlardır.</p>	<p>TAM EHLİYETSİZ Ayırt etme gücüne sahip olmayanlardır.</p>
			<p>SINIRLI EHLİYETLİ: Kendisine yasal danışman atanmış kişiler ile tartışmalı olmakla birlikte evliler bu gruba dahildir.</p>	<p>SINIRLI EHLİYETSİZ: Ayırt etme gücüne sahip küçükler ile kısıtlı olanlardır. YASAK İŞLEMLER: ★ Kefil olma ★ Vakıf kurma ★ Önemli bağışlarda bulunma</p>

FİİL EHLİYETİNİN KOŞULLARI

<p>ERGİNLİK - Kanuni Erginlik: Erginlik onsekiz yaşın doldurulmasıyla başlar. - Evllenme ile Erginlik: 17 yaş velinin izni (Olağan evlilik)—16 yaş hakim kararı —ikisinde de erginlikten geri dönülmez - Mahkeme Kararı ile Erginlik: Dört temel şartı vardır. 15 yaşın tamamlanması Mahkeme kararı Velinin izni Küçüğün menfaati geri dönülmez ama kısıtlama getirilebilir.</p>	<p>AYIRT ETME GÜCÜ Ayırt etme gücü, makul hareket edebilme yeteneğidir. Ayırt Etme Gücünün varlığını aşağıdaki 5 hal engeller: 1. Yaş 2. Akıl zayıflığı 3. Akıl hastalığı 4. Sarhoşluk 5. Buna benzer haller.</p>	<p>KISITLI OLMAMAK Kısıtlı olmak, kanunun belirttiği sebeplerden birinin varlığı halinde ergin bir kimsenin fiil ehliyetinin mahkeme kararıyla sınırlandırılması veya tamamen kaldırılması demektir. Kısıtlama sebeplerinin neler olduğu MK. m. 405-408’de sayılmıştır. Bunlar, • akıl hastalığı veya akıl zayıflığı, • savurganlık, • alkol veya uyuşturucu madde ba- ğımlılığı, • kötü yaşama tarzı, kötü yönetim, • bir yıl veya daha uzun süreli özgürlüğü bağlayıcı bir cezaya mahkum olma” ve • yaşlılığı, engelliliği, deneyimsizliği.. sebebiyle işlerini gerektiği gibi yönetemediğini ispat eden bir erginin kısıtlanmasını istemesi” hallerinden ibarettir.</p>
---	---	---

YERLEŞİM YERİ TÜRLERİ		
İRADİ YERLEŞİM YERİ Kişinin kendi iradesi ile seçtiği yerleşim yeridir.	KANUNİ YERLEŞİM YERİ Gerçek kişilerin bazıları için kanunun belirlediği yerleşim yeridir. Velayet altındaki kişiler, vesayet altındaki kişiler....	İTİBARİ YERLEŞİM YERİ Henüz bir yerleşim yeri edinmemiş olan kimsenin halen oturduğu yer yerleşim yeri sayılır.

HISIMLIK

1.SUNİ HISIMLIK: Evlat edinme ile doğar.Evlatlık ilişkisinin ortadan kalkmasıyla hısımlık kendiliğinden kalkar.

2.KAYIN HISIMLIĞI: Eşlerden biri ile diğer eşin kan hısımları,aynı tür ve dereceden kayın hışmı olurlar.Eşlerin kendi aralarında bir hısımlık ilişkisi bulunmamaktadır.**Evlilik birliğinin sona ermesi durumunda da devam eder.**

3.KAN HISIMLIĞI: Birbirinden üreyen ve ya ortak kökten üreyenlerin arasındaki bağı ifade eder.

A. ÜST SOY KAN HISMI: Ana , baba, dede.....

B. ALT SOY KAN HISMI:Çocuk , torun.....

C. YANSOY KAN HISMI: Kardeş, teyae, hala, amca, kuzen,,,,,,,,

ÖRNEK 1   ÖRNEK 2   ÖRNEK 3   ÖRNEK 4

TAM KAN :
YARIM KAN :

SORU:

TÜZEL KİŞİLERİN KURULUŞU		
<p>Serbest Kuruluş Sistemi</p> <p>Serbest kuruluş sistemine göre, tüzel kişiliğin başlangıç anı, hukuk düzeninin tespit ettiği koşullara uyulmak kaydıyla kurucuların bu yoldaki iradelerini açıkladıkları andır.</p> <p>DERNEK</p>	<p>İzin Sistemi</p> <p>Ruhsat sistemi de denilen izin sistemine göre, bir tüzel kişinin doğabilmesi için devletten bu yolda izin almak gerekir. O halde kişiliğin başlangıç anı da, iznin verildiği andır</p>	<p>Tescil Sistemi</p> <p>Tescil sistemine göre, tüzel kişinin doğabilmesi ancak onun resmi bir sicile tescil edilmesiyle mümkün olabilir. O halde tüzel kişiliğin başlangıç anı resmi sicile tescil andır.</p> <p>VAKIF</p>
<p>TÜZEL KİŞİLERDE, hak ehliyeti kanuna uygun kuruldukları anda, fiil ehliyetinin kazanılması zorunlu organlarının oluşturulmasına bağlıdır.</p>		

TÜZEL KİŞİLİĞİN SONA ERMESİ (DERNEK)	
<p>DAĞILMA (İNFİSAH): infisah ya da dağılma, bir derneğin tüzel kişiliğinin belli durumlarda herhangi bir işleme veya karara lüzum olmaksızın kendiliğinden sona ermesidir.</p>	<p>FESİH (DAĞITILMA): Fesih ya da dağıtılma, bir derneğin, tüzel kişiliğinin herhangi bir kararla ortadan kaldırılması demektir. Bu da iki şekilde olabilir:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kendi yetkili organının kararıyla 2. Yargı kararıyla

AİLE HUKUKU

Ailenin kurulması ile ilgili olan nişanlanma ve evlenme ile boşanma hükümlerini düzenleyen, çocukların velayeti ve bakımı ile ilgili hükümler getiren hukuktur.

EŞYA HUKUKU

AYNİ HAK: Kişilerin eşyalar üzerindeki mutlak haklarıdır. İkiye ayrılır:

- 1. MÜLKİYET HAKKI:** Bir şeye malik olan kimse, hukuk düzeninin sınırları içinde, o şey üzerinde dilediği gibi kullanma, yararlanma ve tasarrufta bulunma yetkisine sahiptir.
- 2. SINIRLI AYNİ HAK:** Bir maldan yararlanma, faydalanma hakkını veren sınırlı aynı haklara irtifak hakkı denir. İntifa hakkı, sükhna hakkı irtifak haklarına verilebilecek örneklerdendir.

ZİLYETLİK: Bir şey üzerinde fiili hakimiyet sahibi olma / bir şeyi elinde bulundurma

MİRAS HUKUKU

MURİS: Miras bırakan.

TEREKE: Mirasa konu olan haklar ve borçlar.

MİRASCI: Terekenin geçtiği kişi

Medeni kanun iki tür mirasçılık öngörmüştür:

- 1. Yasal mirasçılık:** Alt soy, ana, baba, büyük ana ve baba, sağ kalan eş, evlatlık, devlet....
- 2. Atanmış (iradi) Mirasçılık:** Miras bırakanın iradesine dayanan mirasçılıktır.

3

TİCARET HUKUKU
DALLARI

TİCARİ İŞLETME HUKUKU

ŞİRKETLER HUKUKU

TAŞIMA İŞLERİ HUKUKU

KIYMETLİ EVRAK
HUKUKU

DENİZ TİCARETİ
HUKUKU

SİGORTA HUKUKU

4

DEVLETLER ÖZEL HUKUKU

1.UYRUKLUK(TABİİYET): Kişileri veya şeyleri devlete bağlayan hukuki ve siyasi bağa denir. Devlete uyrukluksu bağıyla bağlanacak olan kişiler, gerçek ve tüzel kişiler olabilir. Şeyler ise, gemi ve uçaklardır. Bir devlete uyrukluksu bağı ile bağı olan gerçek kişilere (insanlara) vatan-daş denir.

2.YABANCILAR HUKUKU: Yabancılar, ülkesinde buldukları devletin vatandaşla-rına tanınan hakların hepsinden yararlanma imkanına sahip değildir. Örnek;seçme, seçilme gibi siyasi haklar-dan yararlanamazlar. Yabancıların hangi haklardan yararlanacakları, hangi haklardan yararlanamayacakları, yabancılar hukukunun konusunu teşkil eder.

3.KANUNLAR İHTİLAFI: Yabancı unsur taşıyan özel hu-kuk ilişkilerinde doğan çekişmelerin çözümlenmesinde hangi devletin kanununun uygulanacağı ve bu çekişme-lerin hangi devletin mahkemesinde çözümleneceği ko-nularını içeren hukuk dalıdır.

HAKLARIN KAZANILMASI VE KAYBINA YOL AÇAN OLAYLAR

HUKUKİ OLAY

Hukukun kendilerine hukuki sonuç bağladığı olaylara hu-kuki olay denir.

Hukuki olay, insan iradesine bağı olan ve olmayan bütün olayları kapsar.

HUKUKİ FİİL

Hukuki olay eğer insan ira-desine dayanıyorsa buna hukuki fiil denir. Hukuki fiiller, hukuka uygun ve ya hukuka aykırı fiiller olmak üzere iki-ye ayrılır.

HUKUKİ İŞLEM

Bir ve ya birden çok kişinin hukuki bir sonuca yönelik idare açıklamasına hukuki işlem adı verilir.

HAKLARIN KAZANILMASINDA İKİ TEMEL YOL

ASLEN KAZANIM

Hiç kimseye ait olmayan bir hakkın kişi tarafından elde edilmesidir. Örn.denizde tuttuğunuz balık,an-nenin çocuğu üzerindeki velayet hakkı

İşgal: Taşınmaz malın aslen kaza-nılması.

Sahiplenme: Taşınır malın aslen kazanılması.

DEVREN KAZANIM

Hakkın bir kişiden diğerkişiyegçmesidir. Örneğin bilgisaar mağazasından aldığın bilgisayarın hakkı satıcının alıcıya, yani sana geçer.

SUBJEKTİF İYİ NİYET: Bir hakkın doğumuna engel olan bir durumun olayda varlığı veya hakkın doğumu için gerekli unsurlardan birinin olayda yoklu-ğukonusunda kişideki mazur görülebilen bilgisizlik veya yanlış bilgi olarak tanımlanmaktadır. **Subjektif iyi niyet hakların kazanılmasında aranır.**

OBJEKTİF İYİ NİYET (DÜRÜSTLÜK) HAKLAR KULLANILIRKEN VE BORÇLAR YERİNE GETİRİLİRKEN EGEMEN OLAN İLKE

HAKLAR KAMU ve ÖZEL HAKLAR OLMAK ÜZERE İKİYE AYRILIR....

ÖZEL HAKLAR				
NİTELİKLERİNE GÖRE	DEVREDİLEBİLME- LERİNE GÖRE	KONULARINA GÖRE	AMAÇLARINA GÖRE	
<p>MUTLAK HAK : Herkese karşı ileri sürülebilin</p> <p>1.Mallar üzerindeki mutlak haklar: Hukuki anlamda mal; parayla ölçülebilin ve başkalarına devredilebilin şeylere denilmektedir.. Bir kimse- nin parayla ölçülebilin hak ve borçlarının tümüne malvarlığı (mamelek) adı verilir.Kişi ölünce geride bıraktığı malvarlığına (haklar ve borçlara) tereke denir.</p> <p>1.1. Maddi mallar üzerindeki mutlak haklar Maddi mal; elle tutulup gözle görülebilin şeye denir.</p> <p>Maddi mallara hukukta eşya denir. İnsanların eşyalar üzerindeki mutlak haklara aynı hak denir.</p> <p>1.2.Maddi olmayan (gayri maddi) mallar üzerindeki mutlak haklar Maddi olmayan mal; fikir veya zeka ürünü olan mallara denilir. Bunlara eser adı da verilir. Telif / Patent</p> <p>2.Kişiler üzerindeki mutlak haklar</p> <p>2.1. Kişinin kendi şahsı üzerindeki mutlak hakları: Bu haklara kişilik hakları denir. Ör. Kişinin vücut tamlığı, ismi, resmi üzerindeki hakları.</p> <p>2.2. Kişinin başkasının şahsı üzerindeki mutlak hakları Ör. Velayet hakkı, vesayet hakkı.</p>	<p>NİSBE HAK : Belirli kişilere karşı ileri sürülebilin</p>	<p>A - Devredilebilin haklar: Sahibi tarafından başkalarına devredilebilin, miras yoluyla da mirasçılara geçebilin haklara denir.</p> <p>B - Devredilemeyen haklar (Kişiyeye Bağlı Haklar):</p>	<p>A - Malvarlığı hakları: Bir kimsenin malvarlığı üzerindeki haklarıdır. Örnek: Mülkiyet hakkı...</p> <p>B - Kişivarlığı (Kişilik) Hakları: Kişinin yaşam, isim, şeref, haysiyet gibi manevi çıkarlarını korumayı amaçlayan haklarıdır.</p>	<p>A) Yenilik doğuran haklar (inşai haklar): Sahibine tek taraflı irade beyanı ile yeni bir hukuki durum ortaya çıkarmak veya var olan hukuki durumu değiştirmek ya da sona erdirmek yetkisi veren haklara yenilik doğuran hak adı verilir.</p> <p>Yenilik doğuran haklar üçe ayrılır;</p> <p>1.Kurucu Yenilik Doğuran Haklar: Yeni bir hukuki durum meydana getiren haklarıdır.</p> <p>Alım Hakkı Ön Alım Hakkı Geri Alım Hakkı</p> <p>2. Değiştirici Yenilik Doğuran Haklar: Mevcut bir hukuki durumu değiştiren haklarıdır. Ör. Ayıplı malın ayıpsızıyla değiştirilmesi</p> <p>3.Bozucu Yenilik Doğuran Haklar: Mevcut bir hukuki durumu ortadan kaldıran haklarıdır.</p> <p>B) Alelade haklar: Kullanıldıkları zaman yeni bir hukuki durum oluşturmayan haklarıdır.</p>

HAKLARIN KORUNMASI				
<p>1.Talep hakkı: Hakkın elde edilmesi ve ya hakkına saygı gösterilmesinin kişi tarafından istenmesidir.</p>	<p>2.Dava hakkı: Hakkını Devletin tarafsız ve bağımsız yargı organları (mahkemeler) önünde ileri sürme ve onlar aracılığı ile yerine getirilmesini isteme yetkisine denir</p>	<p>3.Meşru Müdafaa(haklı savunma): Gerek kendisine ve gerek başkasına ait bir hakka yönelmiş, gerçekleşen, gerçekleşmesi veya tekrarı muhakkak olan haksız bir saldırıyı o anda hal ve koşullara göre saldırı ile orantılı biçimde defetmek yoluyla hakkın korunmasına denir.</p>	<p>4.Zorunluluk (İzttirar) hali: Kişinin kendisine ve ya bir başkasına yönelik zarardan ve ya bir tehlikeden korumak için üçüncü bir kişinin malvarlığına zarar vermesidir.</p>	<p>5.Kuvvet kullanma: Devlet müdahalesinin gecikebileceği durumlarda bir kişinin kuvvet kullanarak hakkını korumasıdır.</p>

1982 ANAYASASI**BAŞLANGIÇ (Değişik: 23/7/1995-4121/1 md.)**

Türk Vatanı ve Milletinin ebedi varlığını ve Yüce Türk Devletinin bölünmez bütünlüğünü belirleyen bu Anayasa, Türkiye Cumhuriyetinin kurucusu, ölümsüz önder ve eşsiz kahraman Atatürk'ün belirlediği milliyetçilik anlayışı ve O'nun inkılâp ve ilkeleri doğrultusunda; Dünya milletleri ailesinin eşit haklara sahip şerefli bir üyesi olarak, Türkiye Cumhuriyetinin ebedi varlığı, refahı, maddî ve manevî mutluluğu ile çağdaş medeniyet düzeyine ulaşma azmi yönünde; Millet iradesinin mutlak üstünlüğü, egemenliğin kayıtsız şartsız Türk Milletine ait olduğu ve bunu millet adına kullanmaya yetkili kılınan hiçbir kişi ve kuruluşun, bu Anayasada gösterilen hürriyetçi demokrasi ve bunun icaplarıyla belirlenmiş hukuk düzeni dışına çıkamayacağı; Kuvvetler ayrımının, Devlet organları arasında üstünlük sıralaması anlamına gelmeyip, belli Devlet yetki ve görevlerinin kullanılmasından ibaret ve bununla sınırlı medenî bir işbölümü ve işbirliği olduğu ve üstünlüğün ancak Anayasa ve kanunlarda bulunduğu;

(Değişik: 3/10/2001-4709/1 md.) Hiçbir faaliyetin Türk millî menfaatlerinin, Türk varlığının, Devleti ve ülkesiyle bölünmezliği esasının, Türklüğün tarihî ve manevî değerlerinin, Atatürk milliyetçiliği, ilke ve inkılâpları ve medeniyetçiliğinin karşısında korunma göremeyeceği ve lâiklik ilkesinin gereği olarak kutsal din duygularının, Devlet işlerine ve politikaya kesinlikle karıştırılmayacağı; Her Türk vatandaşının bu Anayasadaki temel hak ve hürriyetlerden eşitlik ve sosyal adalet gereklerince yararlanarak millî kültür, medeniyet ve hukuk düzeni içinde onurlu bir hayat sürdürme ve maddî ve manevî varlığını bu yönde geliştirme hak ve yetkisine doğuştan sahip olduğu; Topluca Türk vatandaşlarının millî gurur ve iftiharlarında, millî sevinç ve kederlerde, millî varlığa karşı hak ve ödevlerde, nimet ve külfetlerde ve millet hayatının her türlü tecellisinde ortak olduğu, birbirinin hak ve hürriyetlerine kesin saygı, karşılıklı içten sevgi ve kardeşlik duygularıyla ve "Yurtta sulh, cihanda sulh" arzu ve inancı içinde, huzurlu bir hayat talebine hakları bulunduğu;

FİKİR, İNANÇ VE KARARIYLA anlaşılacak, sözüne ve ruhuna bu yönde saygı ve mutlak sadakatle

yorumlanıp uygulanmak üzere,

TÜRK MİLLETİ TARAFINDAN, demokrasiye âşik Türk evlatlarının vatan ve millet sevgisine emanet ve tevdi olunur.

BAŞLANGIÇ İLKELERİNİN GENEL ÖZELLİKLERİ

- 1982 Anayasası'nın 2. maddesi, tıpkı 1961 Anayasası'nın 2. maddesi gibi "başlangıçta belirtilen temel ilkelere" atıfta bulunmuştur.
- Zaten her iki anayasada da başlangıç kısmı Anayasa'ya dâhil sayılmıştır.
- 1982 Anayasası'nın başlangıç bölümünde şu ilkeler yer almaktadır;
- 12 Eylül 1980 İhtilali'nin meşruluğu (1995 Anayasa değişikliği ile çıkarılmıştır.)
- Atatürk İlke ve İnkılâplarına bağlılık,
- Milli egemenlik,
- Atatürk Milliyetçiliği,
- Anayasa ve Hukukun üstünlüğü,
- Atatürk Medeniyetçiliği,
- Hürriyetçi demokrasi,
- Doğal Haklar,
- Çağdaş medeniyet düzeyine ulaşma azmi,
- Kuvvetler ayrılığı,
- Devletin ülkesiyle bölünmez bütünlüğü,
- Sosyal Adalet ve Eşitlik,
- İnsan Onurunun Korunması,
- Kişinin Maddi ve Manevi Varlığının Korunması,
- Laiklik
- Yurtta sulh, cihanda sulh arzu ve azmi

NOT: Anayasanın dayandığı temel görüş ve ilkeleri belirten **başlangıç kısmı, Anayasa metnine dahildir.**

Madde kenar başlıkları, sadece ilgili oldukları maddelerin konusunu ve maddeler arasındaki sıralama ve bağlantıyı gösterir. Bu başlıklar, **Anayasa metninden sayılmaz.**

BİRİNCİ KISIM Genel Esaslar

I. Devletin şekli MADDE 1- Türkiye Devleti bir Cumhuriyettir.	II. Cumhuriyetin nitelikleri MADDE 2- Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk millîyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk Devletidir.	III. Devletin bütünlüğü, resmî dili, bayrağı, millî marşı ve başkenti MADDE 3- Türkiye Devleti, ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür. <ul style="list-style-type: none"> • Dili Türkçedir. • Bayrağı, şekli kanununda belirtilen, beyaz ay yıldızlı al bayraktır. • Millî marşı “İstiklal Marşı”dır. • Başkenti Ankara’dır.	IV. Değiştirilemeyecek hükümler MADDE 4- Anayasanın 1 inci maddesindeki Devletin şeklinin Cumhuriyet olduğu hakkındaki hüküm ile, 2 nci maddesindeki Cumhuriyetin nitelikleri ve 3 üncü maddesi hükümleri değiştirilemez ve değiştirilmesi teklif edilemez.
V. Devletin temel amaç ve görevleri MADDE 5- Devletin temel amaç ve görevleri, Türk milletinin bağımsızlığını ve bütünlüğünü, ülkenin bölünmezliğini, Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddî ve manevî varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır.	VI. Egemenlik MADDE 6- Egemenlik, kayıtsız şartsız Milletindir. <ul style="list-style-type: none"> • Türk Milleti, egemenliğini, Anayasanın koyduğu esaslara göre, yetkili organları eliyle kullanır. • Egemenliğin kullanılması, hiçbir surette hiçbir kişiye, zümreye veya sınıfa bırakılamaz. Hiçbir kimse veya organ kaynağını Anayasadan almayan bir Devlet yetkisi kullanamaz.	VII. Yasama yetkisi MADDE 7- Yasama yetkisi Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisindedir. Bu yetki devredilemez.	VIII. Yürütme yetkisi ve görevi MADDE 8- Yürütme yetkisi ve görevi, Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulu tarafından, Anayasaya ve kanunlara uygun olarak kullanılır ve yerine getirilir.
IX. Yargı yetkisi MADDE 9- Yargı yetkisi, Türk Milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılır.	X. Kanun önünde eşitlik MADDE 10- Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. (Ek fıkra: 7/5/2004-5170/1 md.) Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür. (Ek cümle: 12/9/2010-5982/1 md.) Bu maksatla alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamaz. (Ek fıkra: 12/9/2010-5982/1 md.) Çocuklar, yaşlılar, özürlüler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz. Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz. Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar.	XI. Anayasanın bağlayıcılığı ve üstünlüğü MADDE 11- Anayasa hükümleri, yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve diğer kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kurallarıdır. Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz.	

2. MADDE: CUMHURİYETİN NİTELİKLERİ:

<p>A. CUMHURİYETÇİLİK</p> <p>Devlet şekli olarak cumhuriyet, egemenliğin bir kişiye veya zümreye değil, toplumun tümüne ait olduğu bir devleti ifade eder. 1921 Anayasası'nda 1923 yılında yapılan değişikliklerle "Cumhuriyet" yönetim biçimi olarak kabul edilmiştir.</p>	<p>B. BAŞLANGIÇ İLKELERİ</p>	<p>C. ATATÜRK MİLLİYETÇİLİĞİNE BAĞLILIK</p> <p>1924 Anayasası'nda 1937 yılında yapılan değişikliklerle Cumhuriyetin nitelikleri arasında diğer Atatürk ilkeleriyle birlikte "milliyetçilik" ilkesine de yer verilmiştir.</p> <p>Türk devletine vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkes Türk'tür. Devlet, ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür. Resmi dili Türkçedir. Bu hükümler, milli bir devlet olmanın doğal sonuçlarıdır.</p>
<p>D. LAİK DEVLET VE GEREKLERİ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Laiklik, 1924 Anayasası'nda 1937 yılında yapılan değişikliklerle ilk kez anayasada yerini almıştır. • Din ve inanç hürriyeti serbesttir (Mutlak serbestlik vardır). • İbadet hürriyeti serbesttir (Mutlak, sınırsız bir serbestlik yoktur). <p>Anayasanın 14. maddesine aykırı olamaz.).</p> <p>Din ve Devlet işlerinin ayrı olmasıdır. Buna göre;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Resmi bir devlet dininin olmaması ➤ Devletin tüm din mensuplarına eşit davranması ➤ Devlet kurumlarının dini kurallardan etkilenmemesi <p>Anayasanın laiklik anlayışının gerekleridir idare sistemimizde "Din hizmeti", devletin yerine getirmesi gereken bir kamu hizmeti olarak düzenlenmiştir. Bu hizmeti de ilk kez 1961 Anayasası'nda anayasal bir kurum olarak düzenlenen, genel idare içinde Başbakanlığa bağlı Diyanet İşleri Başkanlığı yerine getirir.</p>	<p>E. DEMOKRATİK DEVLET VE GEREKLERİ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Demokratik devletin temel unsurları şunlardır; • Siyasi karar organlarının genel oya dayanan serbest seçimlerle oluşması • Yönetimde milli egemenlik ilkesinin olması • Demokratik bir biçimde örgütlenmiş olan siyasi partiler arasında eşit şartlarda yürütülen iktidar yarışının bulunması • Vatandaşların tümüne temel hakların tanınması ve bu hakların güvence altına alınması • Çok partili siyasi hayatın olması • 1982 Anayasası'na göre seçimler ve halk oylamaları serbest oy, genel oy, eşit oy, gizli oy, tek dereceli seçim, açık sayım ve döküm esaslarına göre yargı denetimi ve gözetimi altında yapılır. <p>➤ Bu ilkeler kısaca;</p>	<p>1. SERBEST SEÇİMLER</p> <p>Genel oy :Servet , cinsiyet ve eğitim ayrımı yapılmaksızın tüm vatandaşların oy kullanmasıdır.</p> <p>Eşit oy :Her seçmenin tek bir oya sahip olmasıdır.</p> <p>Gizli oy :Seçmenin baskıdan uzak, iradesini serbestçe yansıtmaya için kabul edilmiş bir ilkedir. İlk kez 1950 yılında kabul edilmiştir.</p> <p>Açık sayım ve döküm :Oyların tasnifinin kamuya açık olarak yapılmasıdır. Seçmenin iradesinin sonradan değiştirilmesini engellemeye yöneliktir. İlk kez 1950 yılında kabul edilmiştir.</p> <p>Seçimlerin serbestliği :Vatandaşların hiçbir baskı ve zorlama olmadan oy kullanmasını ifade eder.</p> <p>Tek dereceli seçim :Seçmenlerin temsilcilerini doğrudan doğruya seçmesini sağlar. İlk kez 1946 yılında kabul edilmiştir. 1946'dan önce iki dereceli seçim uygulanmıştır.</p> <p>2.ÇOK PARTİLİ HAYAT</p>

F. İNSAN HAKLARINA SAYGILI DEVLET	G. HUKUK DEVLETİ VE GEREKLERİ	SOSYAL DEVLET
<p>1961 Anayasası'nda insan haklarına dayanan ifadesi kullanılırken,1982 Anayasası insan haklarına saygılı ifadesini kullanmıştır.</p>	<p>1982 Anayasası'nda Yer Alan Ceza Sorumluluğuyla İlgili İlkeler;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kimse işlediği zaman yürürlükte bulunan kanunun suç saymadığı bir fiilden dolayı cezalandırılmaz (Kanunsuz suç ve ceza olmaz ilkesi). • Kimseye suç işlediği zaman yürürlükte bulunan kanunda o suç için konulmuş olan cezadan daha ağır ceza verilemez. • Ceza ve ceza yerine geçen güvenlik tedbirleri ancak kanunla konulur. • Ceza sorumluluğu şahsidir. • Genel müsadere ve ölüm cezası verilemez. <p>NOT: 2004 yılında Anayasa'da yapılan değişikliklerle idam (ölüm) cezası kaldırılmıştır.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kanuna aykırı olarak elde edilmiş bulgular delil olarak kullanılamaz. • Hiç kimse yalnızca sözleşmeden doğan bir yükümlülüğü yerine getirmemesinden dolayı özgürlüğünden alıkonulamaz. • Hiç kimse kendisini ve kanunda gösterilen yakınlarını suçlayıcı beyanda bulunmaya ve bu yolda delil göstermeye zorlanamaz. • Uluslararası Ceza Divanı'na taraf olmanın gerektirdiği yükümlülükler hariç olmak üzere vatandaşlar suç sebebiyle yabancı bir ülkeye verilemez. • İdare, kişi hürriyetinin kısıtlanması sonucunu doğuran bir müeyyide uygulayamaz. <p>1982 Anayasası'na Göre Hukuk Devleti'nin Gereklere :</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yasamanın yargısal denetimi • Yürütmenin yargısal denetimi • Yargı bağımsızlığı • Kuvvetler ayrılığı • Temel hak ve hürriyetlerin güvence altında olması • Kanunların Anayasaya uygunluğunun yargısal denetimi • Kanuni idare ilkesi • Devlet faaliyetlerinin belirli ve düzenli olması • İdarenin (yasama, yürütme) işlem ve eylemlerinin yargı yoluna açık olması • Anayasanın üstünlüğü ve bağlayıcılığı • Kanuni hâkim güvencesi : Hiç kimse kanunen tabi olduğu mahkeme dışında başka bir mercii önüne çıkarılamaz. • Hukukun genel ilkelerine bağlılık • İdarenin mali sorumluluğu (Devlet idaresinin vatandaşlara verdiği zararı karşılaması) • Yasaların herkes için geçerli (genel) olması ve herkese eşit uygulanması • Adil yargılanma hakkının olması 	<p>SOSYAL DEVLET</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. İnsan onuruna yaraşır yaşam sunar. 2. İstihdam sağlar 3. Milli geliri artırır ve adaletli dağıtır. 4. Vergi adaleti sağlar. 5. Vatandaşlar arasında fırsat eşitliği sağlar. 6. Kamulaştırma 7. Devletleştirme 8. Planlama yapar. 9. Vatandaşlarına sosyal haklar sağlar.

İKİNCİ KISIM
Temel Haklar ve Ödevler
TEMEL HAKLAR

I. Temel Hak ve Hürriyetlerin niteliği

Herkes, kişiliğine bağlı, dokunulmaz, devredilmez, vazgeçilmez temel hak ve hürriyetlere sahiptir.

TEMEL HAK VE HÜRRİYETLERİN SINIRLANDIRILMASI	III. TEMEL HAK VE HÜRRİYETLERİN KÖTÜYE KULLANILMASI	TEMEL HAK VE HÜRRİYETLERİN DURDURULMASI				
<p>Temel hak ve hürriyetler,</p> <ul style="list-style-type: none"> *özlerine dokunulmaksızın yalnızca *Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve *ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, *Anayasanın sözüne ve ruhuna, *demokratik toplum düzeninin ve *lâik Cumhuriyetin gereklerine ve *ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.	<p>Anayasada yer alan hak ve hürriyetlerden hiçbiri, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmayı ve insan haklarına dayanan demokratik ve lâik Cumhuriyeti ortadan kaldırmayı amaçlayan faaliyetler biçiminde kullanılamaz.</p> <p>Anayasa hükümlerinden hiçbiri, Devlete veya kişilere, Anayasa ile tanınan temel hak ve hürriyetlerin yok edilmesini veya Anayasada belirtilenden daha geniş şekilde sınırlandırılmasını amaçlayan bir faaliyette bulunmayı mümkün kılmak şeklinde yorumlanamaz.</p> <p>Bu hükümlere aykırı faaliyette bulunanlar hakkında uygulanacak müeyyideler, kanunla düzenlenir.</p>	<p>MADDE 15- Savaş, seferberlik, sıkıyönetim veya olağanüstü hallerde, milletlerarası hukuktan doğan yükümlülükler ihlâl edilmemek kaydıyla, durumun gerektirdiği ölçüde temel hak ve hürriyetlerin kullanılması kısmen veya tamamen durdurulabilir veya bunlar için Anayasada öngörülen güvencelere aykırı tedbirler alınabilir.</p> <table border="1"><tbody><tr><td>kişinin yaşama hakkına, maddî ve manevî varlığının bütünlüğüne dokunulamaz</td><td>kimse din, vicdan, düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz ve bunlardan dolayı suçlanamaz</td></tr><tr><td>suç ve cezalar geçmişe yürütülemez</td><td>suçluluğu mahkeme kararı ile saptanıncaya kadar kimse suçlu sayılamaz. (masumiyet karinesi)</td></tr></tbody></table>	kişinin yaşama hakkına, maddî ve manevî varlığının bütünlüğüne dokunulamaz	kimse din, vicdan, düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz ve bunlardan dolayı suçlanamaz	suç ve cezalar geçmişe yürütülemez	suçluluğu mahkeme kararı ile saptanıncaya kadar kimse suçlu sayılamaz. (masumiyet karinesi)
kişinin yaşama hakkına, maddî ve manevî varlığının bütünlüğüne dokunulamaz	kimse din, vicdan, düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz ve bunlardan dolayı suçlanamaz					
suç ve cezalar geçmişe yürütülemez	suçluluğu mahkeme kararı ile saptanıncaya kadar kimse suçlu sayılamaz. (masumiyet karinesi)					

Kişinin Hakları ve Ödevleri

Sosyal ve Ekonomik Haklar ve Ödevler

1. Kişinin dokunulmazlığı, maddî ve manevî varlığı
2. Zorla çalıştırma yasağı
3. Kişi hürriyeti ve güvenliği
4. Özel hayatın gizliliği ve korunması
  - A. Özel hayatın gizliliği
  - B. Konut dokunulmazlığı
  - C. Haberleşme hürriyeti
5. Yerleşme ve seyahat hürriyeti
6. Din ve vicdan hürriyeti
7. Düşünce ve kanaat hürriyeti
8. Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti
9. Bilim ve sanat hürriyeti
10. Basın ve yayımla ilgili hükümler
  - A. Basın hürriyeti
  - B. Süreli ve süresiz yayın hakkı
  - C. Basın araçlarının korunması
  - D. Kamu tüzelkişilerinin elindeki basın dışı kitle haberleşme araçlarından yararlanma hakkı
  - E. Düzeltme ve cevap hakkı
11. Toplantı hak ve hürriyetleri
  - A. Dernek kurma hürriyeti
  - B. Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı
12. Mülkiyet hakkı
13. Hakların korunması ile ilgili hükümler
  - A. Hak arama hürriyeti
  - B. Kanunî hâkim güvencesi
  - C. Suç ve cezalara ilişkin esaslar
14. İspat hakkı
15. Temel hak ve hürriyetlerin korunması

1. Ailenin korunması ve çocuk hakları
2. Eğitim ve öğrenim hakkı ve ödevi
3. Kamu yararı
  - A. Kıyılardan yararlanma
  - B. Toprak mülkiyeti
  - C. Tarım, hayvancılık ve bu üretim dallarında çalışanların korunması
  - D. Kamulaştırma
  - E. Devletleştirme ve özelleştirme
4. Çalışma ve sözleşme hürriyeti
5. Çalışma ile ilgili hükümler
  - A. Çalışma hakkı ve ödevi
  - B. Çalışma şartları ve dinlenme hakkı
  - C. Sendika kurma hakkı
  - D. Sendikal faaliyet
6. Toplu iş sözleşmesi, grev hakkı ve lokavt
  - A. Toplu iş sözleşmesi ve toplu sözleşme hakkı
  - B. Grev hakkı ve lokavt
7. Ücrette adalet sağlanması
8. Sağlık, çevre ve konut
  - A. Sağlık hizmetleri ve çevrenin korunması
  - B. Konut hakkı
9. Gençlik ve spor
  - A. Gençliğin korunması
  - B. Sporun geliştirilmesi ve tahkim
10. Sosyal güvenlik hakları
  - A. Sosyal güvenlik hakkı
  - B. Sosyal güvenlik bakımından özel olarak korunması gerekenler
  - C. Yabancı ülkelerde çalışan Türk vatandaşları
11. Tarih, kültür ve tabiat varlıklarının korunması
12. Sanatın ve sanatçının korunması
13. Devletin iktisadî ve sosyal ödevlerinin sınırları

HAKLARLA İLGİLİ EKSTRA BİLGİLER

<p>ÖNCE DEN İZİN ALINMAZ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Dernek kurma 2.Parti Kurma 3.Sendika kurma 4.Basımevi kurma 5.Sürelili-süresiz yayın 6.Toplantı ve gösteri yürüyüşü 	<p>Özel hayatın gizliliği Konut dokunulmazlığı Haberleşme hürriyeti Dernek kurma hürriyeti Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı Sendika kurma hakkı</p>	<p>Bu hakların sınırlandırılmasında geçen nedenler :</p> <ul style="list-style-type: none"> *Millî güvenlik, *kamu düzeni, *suç işlenmesinin önlenmesi, *genel sağlık ve *genel ahlâkın korunması veya *başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması <p>sebeplerinden biri veya birkaçına bağlı olarak</p>	<p>Kişinin dokunulmazlığı, maddî ve manevî varlığı</p> <p>Herkes, yaşama, maddî ve manevî varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.</p> <p>Tıbbî zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbî deneylere tâbi tutulamaz.</p>
<p>Yerleşme ve seyahat hürriyeti</p> <p>Yerleşme hürriyeti, suç işlenmesini önlemek, sosyal ve ekonomik gelişmeyi sağlamak, sağlıklı ve düzenli kentleşmeyi gerçekleştirmek ve kamu mallarını korumak;</p> <p>Seyahat hürriyeti, suç soruşturması ve kovuşturması sebebiyle ve suç işlenmesini önlemek;</p> <p>Amaçlarıyla kanunla sınırlandırılabilir.</p> <p>Vatandaşın yurt dışına çıkma hürriyeti, ancak suç soruşturması veya kovuşturması sebebiyle hâkim kararına bağlı olarak sınırlandırılabilir.</p> <p>Vatandaş sınır dışı edilemez ve yurda girme hakkından yoksun bırakılamaz.</p>	<p>Kişi hürriyeti ve güvenliği</p> <p>Suçluluğu hakkında kuvvetli belirti bulunan kişiler, ancak kaçmalarını, delillerin yok edilmesini veya değiştirilmesini önlemek amacıyla veya bunlar gibi tutuklamayı zorunlu kılan ve kanunda gösterilen diğer hallerde hâkim kararıyla tutuklanabilir.</p> <p>Yakalanan veya tutuklanan kişilere, yakalama veya tutuklama sebepleri ve haklarındaki iddialar herhalde yazılı ve bunun hemen mümkün olmaması halinde sözlü olarak derhal, toplu suçlarda en geç hâkim huzuruna çıkarılınca kadar bildirilir</p> <p>Yakalanan veya tutuklanan kişi, tutulma yerine en yakın mahkemeye gönderilmesi için gerekli süre hariç en geç kırksekiz saat ve toplu olarak işlenen suçlarda en çok dört gün içinde hâkim önüne çıkarılır. Kimse, bu süreler geçtikten sonra hâkim kararı olmaksızın hürriyetinden yoksun bırakılamaz. Bu süreler olağanüstü hal, sıkıyönetim ve savaş hallerinde uzatılabilir.</p> <p>Kişinin yakalandığı veya tutuklandığı, yakınlarına derhal bildirilir.</p> <p>Mülkiyet hakkı</p> <p>Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir. Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlandırılabilir.</p>	<p>Zorla çalıştırma yasağı</p> <p>Hiç kimse zorla çalıştırılmaz. Angarya yasaktır.</p> <p>Şekil ve şartları kanunla düzenlenmek üzere hükümlülük veya tutukluluk süreleri içindeki çalıştırmalar; olağanüstü hallerde vatandaşlardan istenecek hizmetler; ülke ihtiyaçlarının zorunlu kıldığı alanlarda öngörülen vatandaşlık ödevi niteliğindeki beden ve fikir çalışmaları, zorla çalıştırma sayılmaz.</p>	
<p>2010 değişikliği: Memurlar ve diğer kamu görevlileri, toplu sözleşme yapma hakkına sahiptirler. Toplu sözleşme yapılması sırasında uyuşmazlık çıkması halinde taraflar Kamu Görevlileri Hakem Kuruluna başvurabilir. Kamu Görevlileri Hakem Kurulu kararları kesindir ve toplu sözleşme hükümlüdür</p>	<p>2010 değişikliği: Aynı anda, aynı iş kolunda birden fazla sendikaya üye olunmaz ifadesi anayasadan çıkarıldı.</p>	<p>Hem hak-Hem ödevlere örnekler</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Eğitim ve öğrenim 2. Çalışma 3. Vatan hizmeti 4. Çevre hakkı 	

Siyasî Haklar ve Ödevler

I. Türk vatandaşlığı**II. Seçme, seçilme ve siyasî faaliyette bulunma hakları****III. Siyasî partilerle ilgili hükümler**

A. Parti kurma, partilere girme ve partilerden ayrılma

B. Siyasî partilerin uyacakları esaslar

IV. Kamu hizmetlerine girme hakkı

A. Hizmete girme

B. B. Mal bildirimi

V. Vatan hizmeti**VI. Vergi ödevi****VII. Dilekçe, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkı****I. Türk vatandaşlığı**

- Türk Devletine vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkes Türktür.
- Türk babanın veya Türk ananın çocuğu Türktür.
- Vatandaşlık, kanunun gösterdiği şartlarla kazanılır ve ancak kanunda belirtilen hallerde kaybedilir.
- Hiçbir Türk, vatana bağlılıkla bağdaşmayan bir eylemde bulunmadıkça vatandaşlıktan çıkarılamaz.
- Vatandaşlıktan çıkarma ile ilgili karar ve işlemlere karşı yargı yolu kapatılmaz.

II. Seçme, seçilme ve siyasî faaliyette bulunma hakları

- Vatandaşlar, kanunda gösterilen şartlara uygun olarak, seçme, seçilme ve bağımsız olarak veya bir siyasî parti içinde siyasî faaliyette bulunma ve halkoylamasına katılma hakkına sahiptir.
- Seçimler ve halkoylaması serbest, eşit, gizli, tek dereceli, genel oy, açık sayım ve döküm esaslarına göre, yargı yönetim ve denetimi altında yapılır.
- **Onsekiz yaşını dolduran her Türk vatandaşı** seçme ve halkoylamasına katılma haklarına sahiptir.
- **Silah altında bulunan er ve erbaşlar ile askerî öğrenciler, taksirli suçlardan hüküm giyenler hariç** ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlüler oy kullanamazlar. Ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde oy kullanılması ve oyların sayım ve dökümünde seçim emniyeti açısından alınması gerekli tedbirler Yüksek Seçim Kurulu tarafından tespit edilir ve görevli hâkimin yerinde yönetim ve denetimi altında yapılır.

Seçim kanunları, temsilde adalet ve yönetimde istikrar ilkelerini bağdaştıracak biçimde düzenlenir. Seçim kanunlarında yapılan değişiklikler, yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde yapılacak seçimlerde uygulanmaz.

OY KULLANANLAR

- 18 yaşını doldurmuş olanlar
- Tutuklular
- Taksirli suçtan hüküm giyenler

OY KULLANAMAYANLAR

- Silah altında bulunan er ve erbaşlar
- Askerî öğrenciler
- Taksirli suçlardan hüküm giyenler hariç ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlüler

III. Siyasî partilerle ilgili hükümler**A. Parti kurma, partilere girme ve partilerden ayrılma**

- Vatandaşlar, siyasî parti kurma ve usulüne göre partilere girme ve partilerden ayrılma hakkına sahiptir. Parti üyesi olabilmek için onsekiz yaşını doldurmuş olmak gerekir.
  - Siyasî partiler, demokratik siyasî hayatın vazgeçilmez unsurlarıdır.
  - Siyasî partiler önceden izin almadan kurulurlar ve Anayasa ve kanun hükümleri içerisinde faaliyetlerini sürdürürler.
  - Siyasî partilerin tüzük ve programları ile eylemleri, Devletin bağımsızlığına, ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, insan haklarına, eşitlik ve hukuk devleti ilkelerine, millet egemenliğine, demokratik ve lâik Cumhuriyet ilkelerine aykırı olamaz; sınıf veya zümre diktatörlüğünü veya herhangi bir tür diktatörlüğü savunmayı ve yerleştirmeyi amaçlayamaz; suç işlenmesini teşvik edemez.
- Hâkimler ve savcılar,
  - Sayıştay dahil yüksek yargı organları mensupları,
  - kamu kurum ve kuruluşlarının memur statüsündeki görevlileri,
  - yaptıkları hizmet bakımından işçi niteliği taşımayan diğer kamu görevlileri,
  - Silahlı Kuvvetler mensupları ile
  - yükseköğretim öncesi öğrencileri siyasî partilere üye olamazlar.
  - Yükseköğretim elemanlarının siyasî partilere üye olmaları ancak kanunla düzenlenebilir.
  - Yükseköğretim öğrencilerinin siyasî partilere üye olabilmelerine ilişkin esaslar kanunla düzenlenir.

ÜYE OLABİLENLER

18 yaşını doldurmuş olanlar

Yükseköğretim elemanları

Yükseköğretim öğrencileri

NOT: Yükseköğretim elemanlarının ve öğrencilerinin siyasî partilere üyelikleri KANUNla düzenlenir.

ÜYE OLAMAYANLAR

Hâkimler ve savcılar,

Sayıştay dahil yüksek yargı organları mensupları,

Kamu kurum ve kuruluşlarının memur statüsündeki görevlileri,

Yaptıkları hizmet bakımından işçi niteliği taşımayan diğer kamu görevlileri,

Silahlı Kuvvetler mensupları ile

Yükseköğretim öncesi öğrencileri

Siyasî partilerin uyacakları esaslar

- ★ **Siyasî partilerin faaliyetleri, parti içi düzenlemeleri ve çalışmaları demokrasi ilkelere uygun olur.**
- ★ Siyasî partiler, ticarî faaliyetlere girişemezler.
- ★ **Siyasî partilerin mali denetimleri Anayasa mahkemesi tarafından yapılır. Anayasa Mahkemesi, bu denetim görevini yerine getirirken Sayıştaydan yardım sağlar. Anayasa Mahkemesinin bu denetim sonunda vereceği kararlar kesindir.**
- ★ Siyasî partilerin kapatılması, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının açacağı dava üzerine Anayasa Mahkemesince kesin olarak karara bağlanır.
- ★ **Temelli kapatılan bir parti bir başka ad altında kurulamaz.**
- ★ Bir siyasî partinin temelli kapatılmasına beyan veya faaliyetleriyle sebep olan kurucuları dahil üyeleri, Anayasa Mahkemesinin temelli kapatmaya ilişkin kesin kararının Resmî Gazetede gerekçeli olarak yayımlanmasından başlayarak beş yıl süreyle bir başka partinin kurucusu, üyesi, yöneticisi ve deneticisi olamazlar.
- ★ **Yabancı devletlerden, uluslararası kuruluşlardan ve Türk uyrukluğunda olmayan gerçek ve tüzelkişilerden maddî yardım alan siyasî partiler temelli olarak kapatılır.**

NOT: Siyasî partiler yurtdışında teşkilatlanabilir.

SİYASİ PARTİLERİN KAPATILMASI

DAVA AÇMA YETKİSİ → YARGITAY CUMHURİYET BAŞSAVCISI

KARAR VERME YETKİSİ → Toplantıya katılanların 2/3 çokluğuyla
ANAYASA MAHKEMESİ

<p>IV. Kamu hizmetlerine girme hakkı</p> <p>A. Hizmete girme Her Türk, kamu hizmetlerine girme hakkına sahiptir. Hizmete alınmada, görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemez.</p> <p>B. Mal bildirimini Kamu hizmetine girenlerin mal bildiriminde bulunmaları ve bu bildirimlerin tekrarlanma süreleri kanunla düzenlenir. Yasama ve yürütme organlarında görev alanlar, bundan istisna edilemez.</p>	<p>V. Vatan hizmeti Vatan hizmeti, her Türkün hakkı ve ödevidir. Bu hizmetin Silahlı Kuvvetlerde veya kamu kesiminde ne şekilde yerine getirileceği veya getirilmiş sayılacağı kanunla düzenlenir.</p>	<p>VI. Vergi ödevi Herkes, kamu giderlerini karşılamak üzere, malî gücüne göre, vergi ödemekle yükümlüdür. Vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımı, maliye politikasının sosyal amacıdır. Vergi, resim, harç ve benzeri malî yükümlülükler kanunla konulur, değiştirilir veya kaldırılır. Vergi, resim, harç ve benzeri malî yükümlülüklerin muafık, istisnalar ve indirimleriyle oranlarına ilişkin hükümlerinde kanunun belirttiği yukarı ve aşağı sınırlar içinde değişiklik yapmak yetkisi Bakanlar Kuruluna verilebilir.</p>								
<p>VII. Dilekçe, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkı</p> <p>Vatandaşlar ve karşılıklılık esası gözetilmek kaydıyla Türkiye’de ikamet eden yabancılar kendileriyle veya kamu ile ilgili dilek ve şikâyetleri hakkında, yetkili makamlara ve Türkiye Büyük Millet Meclisine yazı ile başvurma hakkına sahiptir. Kendileriyle ilgili başvuruların sonucu, gecikmeksizin dilekçe sahiplerine yazılı olarak bildirilir.</p> <p>2010 Değişikliği Herkes, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkına sahiptir.</p> <p>2010 Değişikliği Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bağlı olarak kurulan Kamu Denetçiliği Kurumu idarenin işleyişiyle ilgili şikâyetleri inceler.</p> <p>2010 Değişikliği Kamu Başdenetçisi Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından gizli oyla dört yıl için seçilir. İlk iki oylamada üye tamsayısının üçte iki ve üçüncü oylamada üye tamsayısının salt çoğunluğu aranır. Üçüncü oylamada salt çoğunluk sağlanamazsa, bu oylamada en çok oy alan iki aday için dördüncü oylama yapılır; dördüncü oylamada en fazla oy alan aday seçilmiş olur.</p> <p>2010 Değişikliği Bu maddede sayılan hakların kullanılma biçimi, Kamu Denetçiliği Kurumunun kuruluşu, görevi, çalışması, inceleme sonucunda yapacağı işlemler ile Kamu Başdenetçisi ve kamu denetçilerinin nitelikleri, seçimi ve özlük haklarına ilişkin usul ve esaslar kanunla düzenlenir.</p>		<p>KAMU BAŞ DENETÇİSİ SEÇİMİ:</p> <table border="1"> <tr> <td data-bbox="1458 667 1585 802">1.TUR</td> <td data-bbox="1585 667 2101 802">ÜYE TAMSAYISININ 2/ 3 367</td> </tr> <tr> <td data-bbox="1458 802 1585 938">2.TUR</td> <td data-bbox="1585 802 2101 938">ÜYE TAMSAYISININ 2/ 3 367</td> </tr> <tr> <td data-bbox="1458 938 1585 1074">3. TUR</td> <td data-bbox="1585 938 2101 1074">ÜYE TAMSAYISININ SALT ÇOĞUNLUĞU 276</td> </tr> <tr> <td data-bbox="1458 1074 1585 1209">4. TUR</td> <td data-bbox="1585 1074 2101 1209">3.oylamada en çok oy alan iki aday için dördüncü oylama yapılır; dördüncü oylamada en fazla oy alan üye, Başkan seçilmiş olur.</td> </tr> </table>	1.TUR	ÜYE TAMSAYISININ 2/ 3 367	2.TUR	ÜYE TAMSAYISININ 2/ 3 367	3. TUR	ÜYE TAMSAYISININ SALT ÇOĞUNLUĞU 276	4. TUR	3.oylamada en çok oy alan iki aday için dördüncü oylama yapılır; dördüncü oylamada en fazla oy alan üye, Başkan seçilmiş olur.
1.TUR	ÜYE TAMSAYISININ 2/ 3 367									
2.TUR	ÜYE TAMSAYISININ 2/ 3 367									
3. TUR	ÜYE TAMSAYISININ SALT ÇOĞUNLUĞU 276									
4. TUR	3.oylamada en çok oy alan iki aday için dördüncü oylama yapılır; dördüncü oylamada en fazla oy alan üye, Başkan seçilmiş olur.									

YASAMA

Yasamanın Genelliliği

Meclisin, anayasaya aykırı olmamak kaydıyla her konuda dilediği kadar ayrıntılı düzenleme ve kanun yapabilmesini ifade eder.

Yasamanın Asliliği (İkelliği)

TBMM'nin ele aldığı bir konuyu araya başka işlem girmeksizin doğrudan (ilk-elden) kendisinin düzenleyebilmesidir.

Yasamanın Devredilmezliği

TBMM, kendisine verilmiş hiçbir görev ve yetkiyi devreder. Yasama yetkisi, Anayasanın 7. maddesi gereği Türkiye Büyük Millet Meclisi'nindir

MİLLETVEKİLİ

SEÇİLME ŞARTLARI

Yirmibeş yaşını dolduran her **Türk** milletvekili seçilebilir.

En az **ilkokul mezunu** olmayanlar, **kısıtlılar**, yükümlü olduğu **askerlik hizmetini yapmamış** olanlar, **kamu hizmetinden yasaklılar**, taksirli suçlar hariç toplam **bir yıl** veya daha fazla hapis ile ağır hapis cezasına hüküm giymiş olanlar;

zimmet, ihtilâs, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlarla, kaçakçılık, resmî ihale ve alım satımlara fesat karıştırma, Devlet sırlarını açığa vurma, terör eylemlerine katılma ve bu gibi eylemleri tahrik ve teşvik suçlarından biriyle hüküm giymiş olanlar, **affa uğramış olsalar bile** milletvekili seçilemezler.

Hâkimler ve savcılar, yüksek yargı organları mensupları, yükseköğretim kurumlarındaki öğretim elemanları, Yükseköğretim Kurulu üyeleri, kamu kurum ve kuruluşlarının memur statüsündeki görevlileri ile yaptıkları hizmet bakımından işçi niteliği taşımayan diğer kamu görevlileri ve Silahlı Kuvvetler mensupları, **görevlerinden çekilmedikçe, aday olamazlar ve milletvekili seçilemezler.**

SEÇİMLER

GENEL SEÇİM

dört yılda bir yapılır

Yenilenmesine karar verilen Meclisin yetkileri, yeni Meclisin seçilmesine kadar sürer

ERKEN SEÇİM

TBMM

*Dilediği zaman karar verebilir
*Seçim tarihini kendisi belirler

CUMHURBAŞKANI

*Bakanlar Kurulu 45 gün içinde kurulamaz ve ya kurulup güvenoyu alamazsa
*Meclis Başkanının görüşünü alır ama bağlayıcı değildir.
*Kararı verdiği günden sonra gelen 90. günü takip eden ilk PAZAR seçim yapılır.

ARA SEÇİM

Mecliste boşalan üyelikler için yapılır. Bir yasama döneminde bir defa yapılır.

bir ilin veya seçim çevresinin, Türkiye Büyük Millet Meclisinde üyesinin kalmaması halinde, boşalmayı takip eden doksan günden sonraki ilk Pazar günü ara seçim yapılır.

GS

30 AY

genel seçimden **otuz ay** geçmedikçe ara seçime gidilemez. Ancak, boşalan üyeliklerin sayısı, üye tamsayısının **yüzde beşini** bulduğu hallerde, ara seçimlerinin üç ay içinde yapılmasına karar verilir.

1 YIL

Genel seçimlere **bir yıl** kala, ara seçimi yapılamaz.

EKSTRA NOT: Bir üyenin belli konuda ve altı ay aşmamak üzere Bakanlar Kurulunca verilecek geçici bir görevi kabul etmesi, Meclisin kararına bağlıdır.

Savaş sebebiyle yeni seçimlerin yapılmasına imkân görülmezse, Türkiye Büyük Millet Meclisi, seçimlerin **bir yıl** geriye bırakılmasına karar verebilir. Seçimler, **yargı** organlarının genel yönetim ve denetimi altında yapılır. Yüksek Seçim Kurulu **yedi asil ve dört yedek** üyeden oluşur. Üyelerin altısı Yargıtay, beşi Danıştay Genel Kurullarınca kendi üyeleri arasından üye tamsayılarının salt çoğunluğunun gizli oyu ile seçilir. Bu üyeler, salt çoğunluk ve gizli oyla aralarından bir başkan ve bir başkanvekili seçerler. **Yüksek Seçim Kurulunun kararları aleyhine başka bir mercie başvurulamaz.**

YASAMA

SORUMSUZLUĞU

Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, **Meclis çalışmalarındaki oy ve sözlerinden, Mecliste ileri sürdükleri düşüncelerden**, o oturumdaki Başkanlık Divanının teklifi üzerine **Meclisçe başka bir karar alınmadıkça** bunları Meclis dışında tekrarlamak ve açığa vurmaktan sorumlu tutulamazlar.

Sürekli / Ömür boyu/ Mutlak koruma sağlar

DOKUNULMAZLIĞI

Seçimden önce veya sonra bir suç işlediği ileri sürülen bir milletvekili, Meclisin kararı olmadıkça tutulamaz, sorguya çekilemez, tutuklanamaz ve yargılanamaz.

İSTİSNA 1:Ağır cezayı gerektiren suçüstü hal

İSTİSNA 2:seçimden önce soruşturmasına başlanılmış olmak kaydıyla Anayasanın 14 üncü maddesindeki durumlar bu hükmün dışındadır.

Nisbi koruma sağlar.

NOT:

MİLLETVEKİLİ OLMAYAN BAKANLAR DA YASAMA SORUMSUZLUĞU ve DOKUNULMAZLIĞINDAN YARARLANIRLAR.ANCAK OY KULLANAMAZLAR.

MİLLETVEKİLİ DÜŞME

MECLİS KARARI OLMADAN

CB seçilince

kesin hüküm giyme

kısıtlanma

kesin mahkeme kararının Genel Kurula bildirilmesiyle düşer.

MECLİS KARARIYLA

İstifa

Devamsızlık 1 ay 5 birleşim

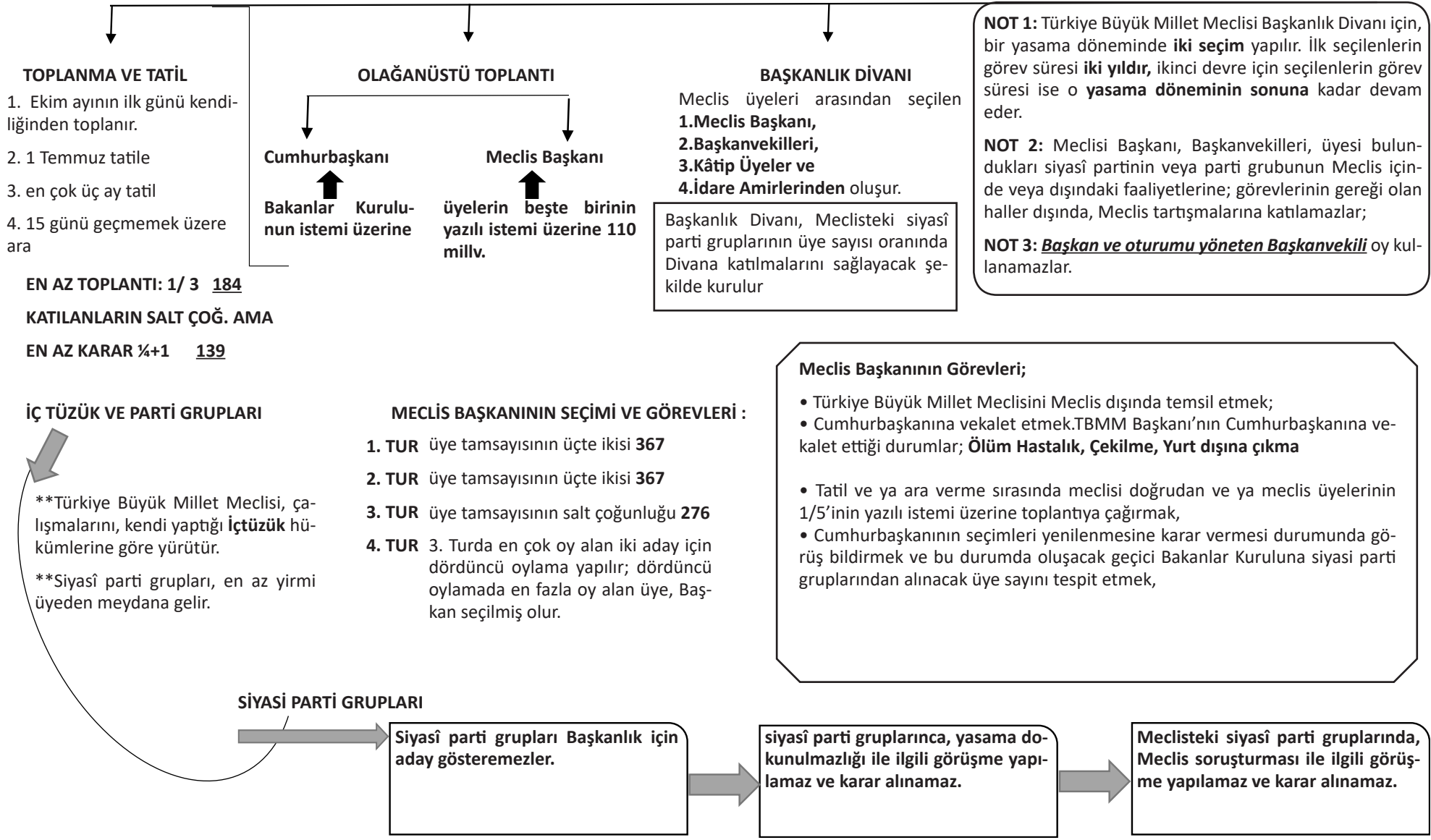
üye tamsayısının salt çoğunluğu

milletvekilliğiyle bağdaşmayan bir görev veya hizmeti sürdürmekte ısrar

Gizli oy

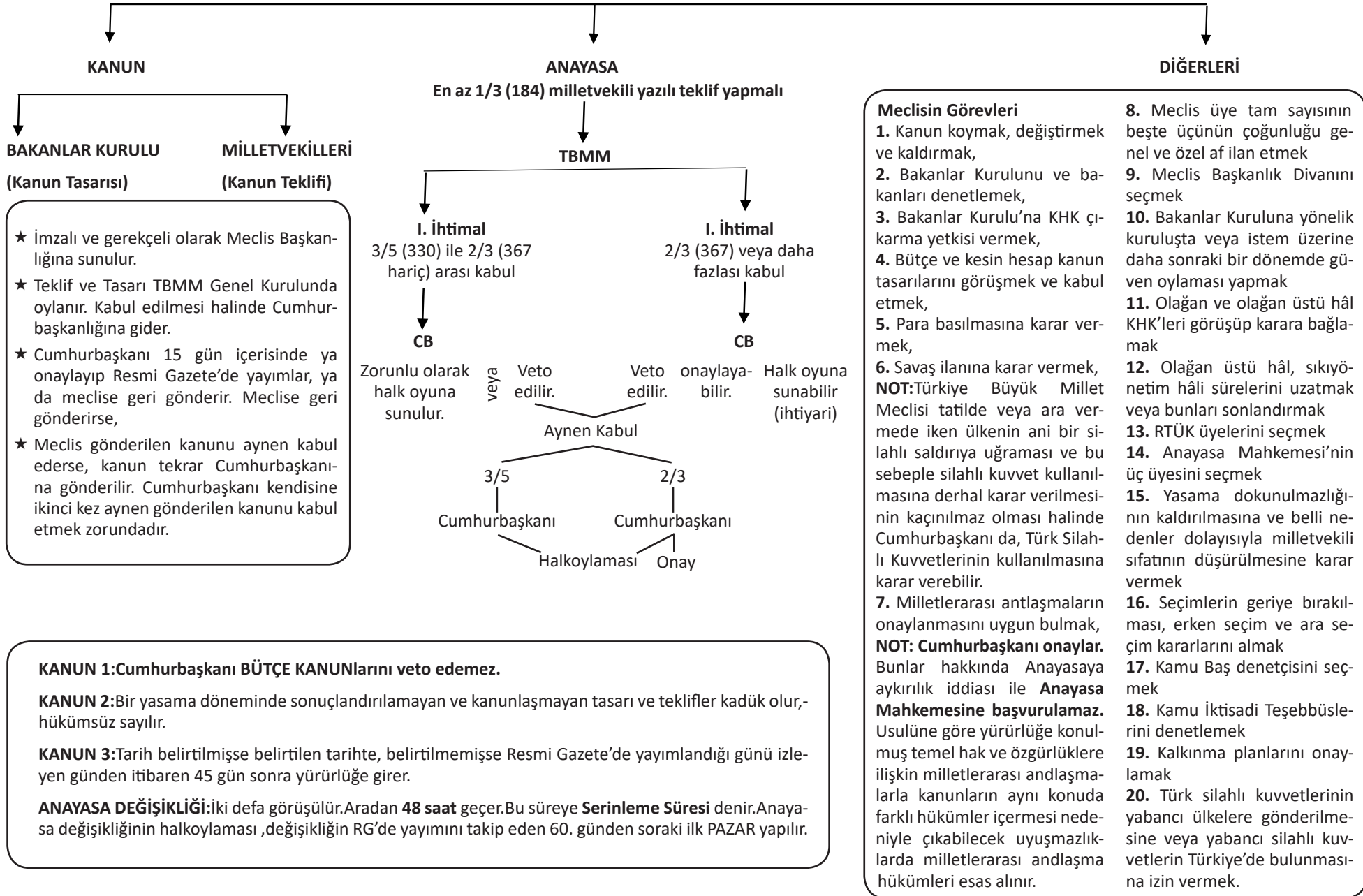
Yasama dokunulmazlığının kaldırılmasına veya milletvekilliğinin düşmesine 84 üncü maddenin birinci, üçüncü veya dördüncü fıkralarına göre karar verilmiş olması hallerinde, Meclis Genel Kurulu kararının alındığı tarihten başlayarak **yedi gün** içerisinde ilgili milletvekili veya bir diğer milletvekili, kararın, Anayasaya, kanuna veya içtüzüğe aykırılığı iddiasıyla iptali için Anayasa Mahkemesine başvurabilir. **Anayasa Mahkemesi**, iptal istemini **onbeş gün** içerisinde kesin karara bağlar.

MECLİSİN ÇALIŞMA DÜZENİ

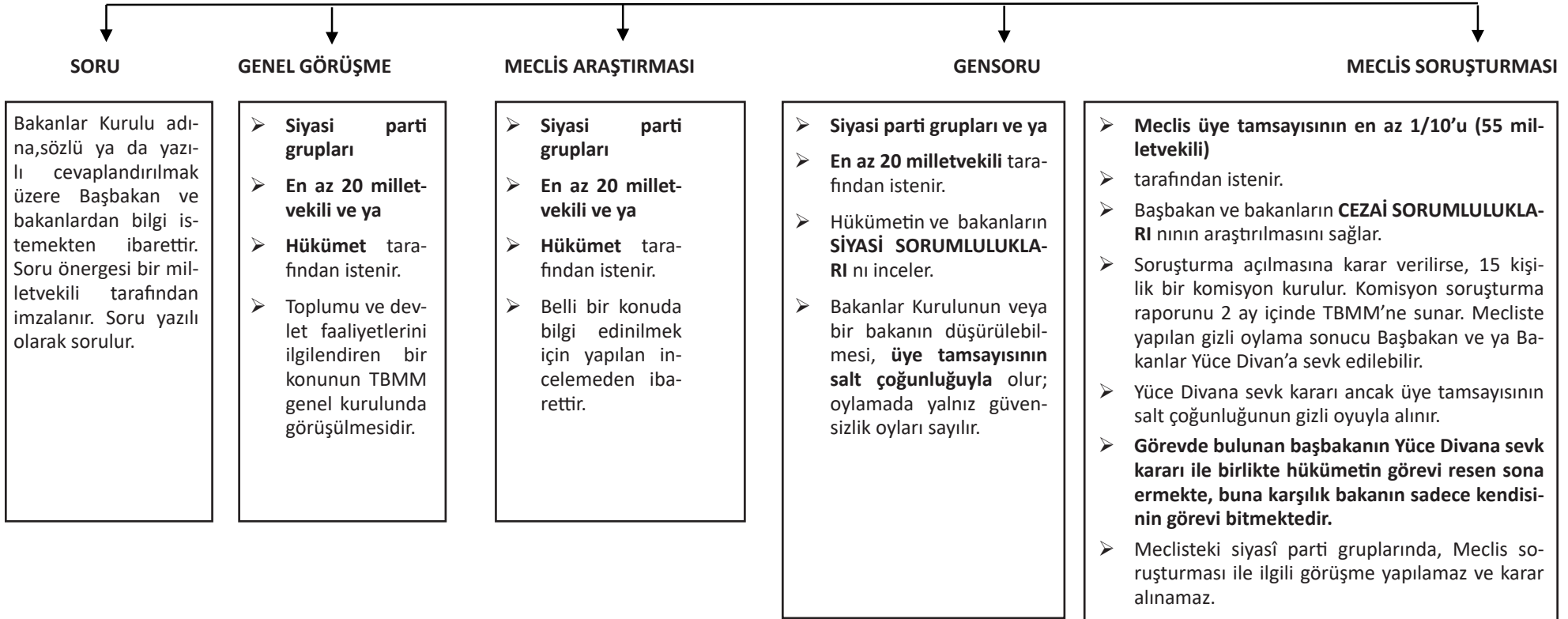

MECLİSİN GÖREVLERİ

MECLİS BİLGİ EDİNME VE DENETİM YOLLARI

NİTELİKLİ ÇOĞUNLUK

3/4 413 millv.	2/3 367 millv.	3/5 330 millv.	ÜYE TAMSAYISININ SALT ÇOĞ. 276 millv.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Cumhurbaşkanının vatanına ihanetten Yüce Divana sevk kararı 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Meclis Başkanı seçimi 1. ve 2. Tur ➤ Kamu Baş denetçisi seçimi 1. ve 2. Tur ➤ Anayasa Mahkemesine üye seçimi 1. tur ➤ Anayasa değişikliklerinde 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Genel ve özel af kararı ➤ Anayasa değişikliklerinin kabulü (en az gerekli sayı) 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Devamsızlık nedeniyle milletvekilliğinden düşürülme ➤ Gensoru sonucu güvensizlik oyu ile Bakan ve ya Bakanlar Kurulunun düşürülmesi ➤ Meclis soruşturması sonucu Başbakan ve ya Bakanın Yüce Divana gönderilmesi ➤ Görev sırasında güven oylamasında gerekli sayı ➤ Meclis Başkanı seçimi 3. Tur ➤ Kamu Baş denetçisi seçimi 3. Tur ➤ Anayasa Mahkemesine üye seçimi 2. tur

YÜRÜTME

CUMHURBAŞKANI

SEÇİLME ŞARTLARI:

Cumhurbaşkanı, **kırk yaşını doldurmuş** ve **yüksek öğrenim yapmış** Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri veya bu niteliklere ve milletvekili seçilme yeterliğine sahip Türk vatandaşları arasından, **halk tarafından** seçilir.

ADAYLIK:

Cumhurbaşkanlığına Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri içinden veya Meclis dışından aday gösterilebilmesi **yirmi milletvekilinin yazılı teklifi** ile mümkündür. Ayrıca, en son yapılan milletvekili genel seçimlerinde geçerli oylar toplamı birlikte hesaplandığında **yüzde onu geçen** siyasi partiler ortak aday gösterebilir.

SEÇİM:

Genel oyla yapılacak seçimde, **geçerli oyların salt çoğunluğunu** alan aday Cumhurbaşkanı seçilmiş olur. İlk oylamada bu çoğunluk sağlanamazsa, bu oylamayı izleyen ikinci pazar günü ikinci oylama yapılır. Bu oylamaya, ilk oylamada en çok oy almış bulunan iki aday katılır ve **geçerli oyların çoğunluğunu alan** aday Cumhurbaşkanı seçilmiş olur.

İkinci oylamaya katılmaya hak kazanan adaylardan birinin ölümü veya seçilme yeterliğini kaybetmesi halinde; ikinci oylama, boşalan adaylığın birinci oylamadaki sıraya göre ikame edilmesi suretiyle yapılır. İkinci oylamaya tek adayın kalması halinde, bu oylama referandum şeklinde yapılır. Aday, geçerli oyların çoğunluğunu aldığı takdirde Cumhurbaşkanı seçilmiş olur.

GÖREV SÜRESİ - SEÇİM TAMAMLAMA SÜRESİ

Cumhurbaşkanının görev süresi **beş** yıldır. Bir kimse **en fazla iki defa** Cumhurbaşkanı seçilebilir. Cumhurbaşkanı seçimi, Cumhurbaşkanının görev süresinin dolmasından önceki **altmış gün** içinde; makamın herhangi bir sebeple boşalması halinde ise boşalmayı takip eden **altmış gün** içinde tamamlanır. Cumhurbaşkanı göreve başlayınca kadar görev süresi dolan Cumhurbaşkanının görevi devam eder.

Cumhurbaşkanı seçilenin, varsa partisi ile ilişkisi kesilir ve Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliği sona erer.

CUMHURBAŞKANININ GÖREVLERİ

YASAMA İLE İLGİLİ GÖREVLERİ:

- ★ Gerekli gördüğü takdirde, yasama yılının ilk günü Türkiye Büyük Millet Meclisinde açılış konuşmasını yapmak,
- ★ Türkiye Büyük Millet Meclisini gerektiğinde toplantıya çağırarak,
- ★ Kanunları yayımlamak,
- ★ Kanunları tekrar görüşülmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisine geri göndermek,
- ★ Anayasa değişikliklerine ilişkin kanunları gerekli gördüğü takdirde halkoyuna sunmak,
- ★ Kanunların, kanun hükmündeki kararnamelerin, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün, tümünün veya belirli hükümlerinin Anayasaya şekil veya esas bakımından aykırı oldukları gerekçesi ile Anayasa Mahkemesinde iptal davası açmak,
- ★ TBMM seçimlerinin yenilenmesine karar vermek.

YÜRÜTME İLE İLGİLİ GÖREVLERİ:

- ★ Başbakanı atamak ve istifasını kabul etmek,
- ★ Başbakanın teklifi üzerine bakanları atamak ve görevlerine son vermek,
- ★ Gerekli gördüğü hallerde Bakanlar Kuruluna başkanlık etmek veya Bakanlar Kurulunu başkanlığı altında toplantıya çağırarak,
- ★ Yabancı devletlere Türk Devletinin temsilcilerini göndermek, Türkiye Cumhuriyetine gönderilecek yabancı devlet temsilcilerini kabul etmek,
- ★ Milletlerarası andlaşmaları onaylamak ve yayımlamak,
- ★ Türkiye Büyük Millet Meclisi adına Türk Silahlı Kuvvetlerinin Başkomutanlığını temsil etmek,
- ★ Türk Silahlı Kuvvetlerinin kullanılmasına karar vermek,
- ★ Genelkurmay Başkanını atamak,
- ★ Millî Güvenlik Kurulunu toplantıya çağırarak,
- ★ Millî Güvenlik Kuruluna Başkanlık etmek,
- ★ Başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu kararıyla sıkıyönetim veya olağanüstü hal ilân etmek ve kanun hükmünde kararname çıkarmak,
- ★ Kararnameleri imzalamak,
- ★ Sürekli hastalık, sakatlık ve kocama sebebi ile belirli kişilerin cezalarını hafifletmek veya kaldırmak,
- ★ Devlet Denetleme Kurulunun üyelerini ve Başkanını atamak,
- ★ Devlet Denetleme Kuruluna inceleme, araştırma ve denetleme yaptırtmak,
- ★ Yükseköğretim Kurulu üyelerini seçmek,
- ★ Üniversite rektörlerini seçmek

YARGI İLE İLGİLİ GÖREVLERİ:

- ★ Anayasa Mahkemesi üyelerini,
- ★ Danıştay üyelerinin dörtte birini,
- ★ Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı ve Yargıtay Cumhuriyet Başsavcivekilini,
- ★ Askerî Yargıtay üyelerini,
- ★ Askerî Yüksek İdare Mahkemesi üyelerini,
- ★ Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu üyelerini seçmek.

Cumhurbaşkanının Sorumluluk ve Sorumsuzluk Hali

Cumhurbaşkanının resen imzaladığı kararlar ve emirler aleyhine Anayasa Mahkemesi dahil, yargı mercilerine başvurulamaz.

Cumhurbaşkanının, Anayasa ve diğer kanunlarda Başbakan ve ilgili bakanın imzalarına gerek olmaksızın tek başına yapabileceği belirtilen işlemleri dışındaki bütün kararları, Başbakan ve ilgili bakanlarca imzalanır; bu kararlardan Başbakan ve ilgili bakan sorumludur **karşı imza kuralı**

Cumhurbaşkanı, vatana ihanetten dolayı, Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının **en az üçte birinin teklifi** üzerine, üye tamsayısının **en az dörtte üçünün** vereceği kararla suçlandırılır.

İdarenin Düzenleyici İşlemleri

1 Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi

Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliğinin kuruluşu, teşkilat ve çalışma esasları, personel atama işlemleri Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile düzenlenir.

2

TÜZÜKLER

- 1.Kanunun emrettiği işleri göstermek, kanunun nasıl uygulanacağını belirtmek için çıkarılır.
  - 2.Tüzükler yalnızca Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılır.
  - 3.Danıştay incelemesinden geçer.Danıştay incelemesinden geçmeyen tüzükler yok hükmündedir.
  - 4.Cumhurbaşkanı tarafından onaylanır.
  - 5.Resmi Gazete'de yayımlanır.
  - 6.Tüzüklere karşı iptal davası Danıştay'da açılır.
- Tüzükler, tarih belirtilmişse belirtilen tarihte, tarih belirtilmemişse Resmi Gazete'de yayımı izleyen 45 gün sonra yürürlüğe girer.

3

YÖNETMELİK

- 1.Yönetmelikler,kanun ve tüzüklerin nasıl uygulanacağını göstermek için çıkarılırlar.
  - 2.**Başbakanlık,bakanlıklar,bakanlar kurulu ve kamu tüzel kişilikleri** yönetmelik çıkarabilirler.
  - 3.Hangi yönetmeliklerin Resmi Gazete'de yayımlanacağı ilgili kanunla belirtilir.Ülke genelini ilgilendiren yönetmelikler Resmi Gazete'de yayımlanır.
  - 4.Yönetmeliklere karşı iptal davası idare mahkemelerine açılır.Ancak ülke genelini ilgilendiren yönetmeliklerin iptal davası Danıştay'a açılmaktadır.
- NOT:** Bakanlar Kurulu yönetmelik çıkarabilir.Ancak, Bakanlar Kurulunun yönetmelik çıkaracağı doğrudan Anayasada belirtilmemiştir.

4

Özellikler	Olağan Dönemde KHK
Yetki	-KHK çıkarma yetkisi Bakanlar Kuruludur. -Önceden TBMM tarafından Yetki Kanunu çıkarılmak zorundadır. -Yetki Kanununda,çıkartılacak KHK'nın amacı,kapsamı,ilkesi,kullanma süresi ve süresi içinde birden fazla çıkarılıp çıkarılmayacağı belirtilmelidir.
Konu	-Kişi hakları ve ödevleri ile siyasi haklar ve ödevler düzenlenemez. -Sosyal ve ekonomik haklar düzenlenebilir.
Usul ve Şekil	-Resmi Gazetede yayımlandığı gün yürürlüğe girer. -Yayımlandıkları gün TBMM'nin onayına sunulur.
Denetim	-Anayasa Mahkemesi KHK'yi Esas ve Şekil bakımından denetler.
Özellikler	Olağanüstü hal ve Sıkıyönetim KHK
Yetki	-KHK çıkarma yetkisi Cumhurbaşkanı başkanlığında toplanan Bakanlar Kuruludur. -Meclisten yetki Kanunu almaya gerek yoktur.
Konu	-Sosyal – Siyasi ve kişi hakları düzenlenebilir. (ÇEKİRDEK HAKLAR HARIÇ)
Usul ve Şekil	-Resmi Gazetede yayımlandığı gün yürürlüğe girer. -Yayımlandıkları gün TBMM'nin onayına sunulur.
Denetim	-Anayasa Mahkemesi denetimine tabi değildir.

DEVLET DENETLEME KURULU

Devlet Denetleme Kurulunun üyeleri ve **üyeleri içinden Başkanı**, kanunda belirlenen nitelikteki kişiler arasından, **Cumhurbaşkanınca** atanır.

Tüm kamu kurum ve kuruluşlarında ve sermayesinin yarısından fazlasına bu kurum ve kuruluşların katıldığı her türlü kuruluştaki kamu kurumu niteliğinde olan meslek kuruluşlarında, her düzeydeki işçi ve işveren meslek kuruluşlarında, kamuya yararlı derneklerle vakıflarda, her türlü inceleme, araştırma ve denetlemeleri yapar.

Silahlı Kuvvetler ve yargı organları, Devlet Denetleme Kurulunun görev alanı dışındadır.

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI

Genel idare içinde yer alan Diyanet İşleri Başkanlığı, lâiklik ilkesi doğrultusunda, bütün siyasî görüş ve düşüncülerin dışında kalarak ve milletçe dayanışma ve bütünleşmeyi amaç edinerek, özel kanununda gösterilen görevleri yerine getirir.

KANUNSUZ EMİR

Kamu hizmetlerinde herhangi bir sıfat ve suretle çalışmakta olan kimse, üstünden aldığı emri, yönetmelik, tüzük, kanun veya Anayasa hükümlerine aykırı görürse, yerine getirmez ve bu aykırılığı o emri verenine bildirir. Ancak, üstü emrinde ısrar eder ve bu emrini yazı ile yenilerse, emir yerine getirilir; bu halde, emri yerine getiren sorumlu olmaz.

Konusu suç teşkil eden emir, hiçbir suretle yerine getirilmez; yerine getiren kimse sorumluluktan kurtulamaz.

BAŞKOMUTANLIK VE GKB

Başkomutanlık, Cumhurbaşkanı tarafından temsil olunur.

Millî güvenliğin sağlanmasından ve Silahlı Kuvvetlerin yurt savunmasına hazırlanmasından, Türkiye Büyük Millet Meclisine karşı, **Bakanlar Kurulu** sorumludur.

Genelkurmay Başkanı; Silahlı Kuvvetlerin komutanı olup, savaşta Başkomutanlık görevlerini Cumhurbaşkanlığı namına yerine getirir.

Genelkurmay Başkanı, **Bakanlar Kurulunun teklifi üzerine, Cumhurbaşkanı** atanır; görev ve yetkileri kanunla düzenlenir. Genelkurmay Başkanı, bu görev ve yetkilerinden dolayı **Başbakana** karşı sorumludur.

BAKANLAR KURULUNUN OLUŞUMU

Bakanlar Kurulu, Başbakan ve bakanlardan kurulur.

Başbakan, Cumhurbaşkanınca, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri arasından atanır.

Bakanlar, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri veya milletvekili seçilme yeterliğine sahip olanlar arasından Başbakanca seçilir ve Cumhurbaşkanınca atanır; gerektiğinde Başbakanın önerisi üzerine Cumhurbaşkanınca görevlerine son verilir.

Bakanlar Kurulunun listesi tam olarak Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulur. Türkiye Büyük Millet Meclisi tatilde ise toplantıya çağrılır.

Bakanlar Kurulunun programı, kuruluşundan en geç bir hafta içinde Başbakan veya bir bakan tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisinde okunur ve güvenoyuna başvurulur. Güvenoyu için görüşmeler, programın okunmasından iki tam gün geçtikten sonra başlar ve görüşmelerin bitiminden bir tam gün geçtikten sonra oylama yapılır.

Bakanlar Kurulu listesinin Cumhurbaşkanı tarafından imzalanması ile birlikte, Bakanlar Kurulu göreve başlar.

MİLLÎ GÜVENLİK KURULU

Millî Güvenlik Kurulu; **Cumhurbaşkanının** başkanlığında, Başbakan, Genelkurmay Başkanı, Millî Savunma, İçişleri, Dışişleri Bakanları Başbakan yardımcıları, **2001 DEĞİŞKİLİĞİ İLE ÜYE OLMUŞLARDIR.**

Adalet, **2001 DEĞİŞKİLİĞİ İLE ÜYE OLMUŞLARDIR.**

Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri Komutanları ve Jandarma Genel Komutanından kurulur.

Millî Güvenlik Kurulunun gündemi; Başbakan ve Genelkurmay Başkanının önerileri dikkate alınarak **Cumhurbaşkanınca** düzenlenir.

Cumhurbaşkanı katılmadığı zamanlar Millî Güvenlik Kurulu **Başbakanın** başkanlığında toplanır. Millî Güvenlik Kurulu kararları Bakanlar Kurulu için **tavsiye** niteliğindedir.

Millî Güvenlik Kurulu iki ayda bir toplanır.

Özellikler	OLAĞANÜSTÜ HAL
Konu	-Tabii afet -Tehlikeli salgın hastalıklar -Ağır ekonomik bunalım (bu üçlü de MGK görüşü yok) -Anayasa ile kurulan hür demokrasi düzenini veya temel hak ve hürriyetleri ortadan kaldırmaya yönelik yaygın şiddet hareketlerine ait ciddi belirtilerin ortaya çıkması veya şiddet olayları nedeniyle kamu düzeninin ciddi şekilde bozulması hallerinde olağanüstü hal ilanı MİLLİ GÜVENLİK KURULU'nun görüşü alındıktan sonra
Yetki	Cumhurbaşkanı başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu tarafından ilan edilir
Süre	En çok 6ay
Yürürlük Biçimi	Resmi Gazete'de yayımlanır ve hemen TBMM onayına sunulur.
Uzatma	Bakanlar Kurulu'nun isteği üzerine TBMM tarafından her defasında en fazla 4 ay uzatılır.

Özellikler	SIKIYÖNETİM
Konu	-Anayasanın tanıdığı hür demokrasi düzenini veya temel hak ve hürriyetleri ortadan kaldırmaya yönelik ve olağanüstü hal ilânını gerektiren hallerden daha vahim şiddet hareketlerinin yaygınlaşması veya savaş hali, -Savaşı gerektirecek bir durumun baş göstermesi, - ayaklanma olması -Vatan veya Cumhuriyete karşı kuvvetli ve eylemli bir kalkışmanın -Ülkenin ve milletin bölünmezliğini içten veya dıştan tehlikeye düşüren şiddet hareketlerinin yaygınlaşması
Yetki	MİLLİ GÜVENLİK KURULU' nun görüşü alındıktan sonra Cumhurbaşkanı başkanlığında Bakanlar Kurulu tarafından ilan edilir.
Süre	En çok 6ay
Yürürlük Biçimi	Resmi Gazete'de yayımlanır ve aynı gün TBMM onayına sunulur.
Uzatma	Bakanlar Kurulu'nun isteği üzerine TBMM tarafından her defasında en fazla 4 ay uzatılabilir.Savaş hallerinde 4 aylık süre aranmaz.

SEÇİMLERDEN ÖNCE ÇEKİLEN BAKANLAR

Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçimlerinden önce, **Adalet, İçişleri ve Ulaştırma** bakanları çekilir. Seçimin başlangıç tarihinden üç gün önce; seçim dönemi bitmeden seçimin yenilenmesine karar verilmesi halinde ise, bu karardan başlayarak beş gün içinde, bu bakanlıklara Türkiye Büyük Millet Meclisi içinden veya dışarıdan bağımsızlar Başbakanca atanır.

BAKANLARIN SORUMLULUKLARI

Bireysel sorumluluk: Bakanlar kendi bakanlıklarındaki işlemlerden dolayı sorumludurlar.

Kolektif Sorumluluk: Hükümetin genel siyasetinin yürütülmesinden Bakanlar kurulu üyeleri birlikte sorumludur.

NOTLAR:

1. Bakanlar Kurulu **oybirliğiyle** karar alır.
- 2.Bakanlıklar **kanunla** kurulur.
- 3.Bir bakan başka bir bakana vekalet edebilir.

- 4.Bir bakan en fazla **iki oy** kullanılır.
5. Herhangi bir sebeple boşalan bakanlığa en geç **onbeş** gün içinde atama yapılır.
- 6.Başbakan bakanların **hiyerarşik** amiri değildir.

YARGI

Mahkemelerin Bağımsızlığı

Hâkimler, görevlerinde bağımsızdırlar; Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak **vicdanî kanaatlerine** göre hüküm verirler. Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hâkimlere **emir** ve **talimat** veremez; genelge gönderemez; **tavsiye** ve **telkinde** bulunamaz. Görülmekte olan bir dava hakkında Yasama Meclisinde yargı yetkisinin kullanılması ile ilgili soru sorulamaz, görüşme yapılamaz veya herhangi bir beyanda bulunulamaz.

Hâkimlik ve Savcılık Teminatı

Hâkimler ve savcılar **azlolunamaz**, kendileri istemedikçe Anayasada gösterilen yaştan önce **emekliye** ayrılmaz; bir mahkemenin veya kadronun kaldırılması sebebiyle de olsa, aylık, ödenek ve diğer **özlük** haklarından yoksun kılınamaz.

Duruşmaların Açık ve Kararların Gereçeli Olması

Mahkemelerde duruşmalar herkese **açıktır**. Duruşmaların bir kısmının veya tamamının kapalı yapılmasına ancak genel ahlâkın veya kamu güvenliğinin kesin olarak gerekli olduğu hallerde karar verilebilir.Küçüklerin yargılanması hakkında kanunla özel hükümler konulur.Bütün mahkemelerin her türlü kararları **gereçeli** olarak yazılır. Davaların en az giderle ve mümkün olan süratle sonuçlandırılması, yargının görevidir.

YARGI

ANAYASA M.	YARGITAY	DANIŞTAY	ASKERİ YARGITAY	AYİM	UYUŞMAZLIK	HSYK	SAYIŞTAY
17 ÜYE 3 TBMM 14 CB	HSYK	¼ CB ¾ HSYK	CB	CB	YARGITAY DANIŞTAY ASKERİ YARGITAY AYİM	Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu yirmi-iki asil ve oniki yedek üyeden oluşur; üç daire halinde çalışır. Üyeler dört yıl için seçilir. Süresi biten üyeler yeniden seçilebilir Kurulun Başkanı Adalet Bakanıdır. Adalet Bakanlığı Müsteşarı Kurulun tabii üyesidir.	BAŞKAN ve ÜYELERİNİ meclis seçer. Sayıştay, merkezî yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idareleri ile sosyal güvenlik kurumlarının bütün gelir ve giderleri ile mallarını Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetlemek ve sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlamak ve kanunlarla verilen inceleme, denetleme ve hükme bağlama işlerini yapmakla görevlidir. Sayıştayın kesin hükümleri hakkında ilgililer yazılı bildirim tarihinden itibaren onbeş gün içinde bir kereye mahsus olmak üzere karar düzeltilmesi isteminde bulunabilirler. Bu kararlar dolayısıyla idarî yargı yoluna başvurulamaz. Vergi, benzeri malî yükümlülükler ve ödevler hakkında Danıştay ile Sayıştay kararları arasındaki uyumsuzluklarda Danıştay kararları esas alınır. Mahallî idarelerin hesap ve işlemlerinin denetimi ve kesin hükme bağlanması Sayıştay tarafından yapılır.
Anayasa Mahkemesi üyeleri arasından gizli oyla ve üye tam sayısının salt çoğunluğu ile dört yıl için bir Başkan ve iki başkanvekili seçilir. Süresi bitenler yeniden seçilebilirler .	Yargıtay Birinci Başkanı , Yargıtay Genel Kurulunca üye tamsayısının salt çoğunluğu ve gizli oyla dört yıl için seçilirler; Süresi bitenler yeniden seçilebilirler.	Danıştay Başkanı , Danıştay Genel Kurulunca üye tamsayısının salt çoğunluğu ve gizli oyla dört yıl için seçilirler. Süresi bitenler yeniden seçilebilirler.	Askerî Yargıtay Başkanı, Başsavcısı, İkinci Başkanları ve daire başkanları Askerî Yargıtay üyeleri arasından rütbe ve kıdem sırasına göre atanırlar.	Mahkemenin Başkanı, Başsavcı ve daire başkanları hâkim sınıftan olanlar arasından rütbe ve kıdem sırasına göre atanırlar.	Bu mahkemenin Başkanlığını Anayasa Mahkemesince , kendi üyeleri arasından görevlendirilen üye yapar.	Kurulun Başkanı Adalet Bakanıdır. Adalet Bakanlığı Müsteşarı Kurulun tabii üyesidir. *Cumhurbaşkanınca, *üç asıl üye Yargıtay Genel Kurulunca, *iki asıl Danıştay Genel Kurulunca, *bir asıl üyesi Türkiye Adalet Akademisi Genel Kurulunca kendi üyeleri arasından, *yedii asıl üye adli yargı hâkim ve savcılarınca , *üç asıl üye idarî yargı hâkim ve savcılarınca Kurulun meslekten çıkarma cezasına ilişkin olanlar dışındaki kararlarına karşı yargı mercilerine başvurulamaz.	
Anayasa Mahkemesi üyeleri oniki yıl için seçilirler. Anayasa Mahkemesi, iki bölüm ve Genel Kurul halinde çalışır. Genel Kurul, Mahkeme Başkanı'nın veya Başkanın belirleyeceği başkanvekilinin başkanlığında en az oniki üye ile toplanır. Anayasa değişikliğinde iptale, siyasî partilerin kapatılmasına ya da Devlet yardımından yoksun bırakılmasına karar verilebilmesi için toplantıya katılan üyelerin üçte iki oy çokluğu şarttır.	ADLİYE mahkemelerince verilen ve kanunun başka bir adli yargı merciine bırakmadığı karar ve hükümlerin son inceleme merciidir. Kanunla gösterilen belli davalara da ilk ve son derece mahkemesi olarak bakar.	İDARİ mahkemelerce verilen ve kanunun başka bir idarî yargı merciine bırakmadığı karar ve hükümlerin son inceleme merciidir. Kanunla gösterilen belli davalara da ilk ve son derece mahkemesi olarak bakar.	ASKERİ mahkemelerden verilen karar ve hükümlerin son inceleme merciidir. Ayrıca, asker kişilerin kanunla gösterilen belli davalara ilk ve son derece mahkemesi olarak bakar.	askerî olmayan makamlarca tesis edilmiş olsa bile, asker kişileri ilgilendiren ve askerî hizmete ilişkin idarî işlem ve eylemlerden doğan uyumsuzlukların yargı denetimini yapan ilk ve son derece mahkemesidir.	ADLİ, İDARİ VE ASKERİ yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyumsuzluklarını kesin olarak çözümlenmeye yetkilidir.		
	SULH HUKUK M. ASLİYE HUKUK M. ASLİYE CEZA M. AĞIR CEZA M. M.....	İDARE M. VERGİ M. BÖLGE İDARE M.	DİSİPLİN M. ASKERİ M.				

ANAYASA MAHKEMESİNİN GÖREVLERİ

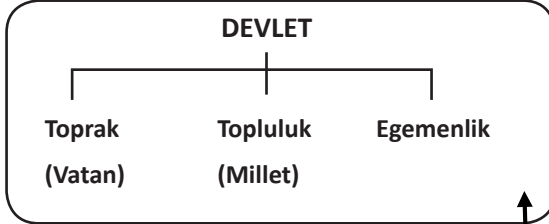
<p>1 YASAMA DONULMAZLIĞININ KALDIRILMASI İLE İLGİLİ İTİRAZLARI İNCELER.</p>	<p>2 MİLLETVEKİLLİĞİNDEN DÜŞME İŞLEMLERİNE KARŞI İTİRAZLARI İNCELER.</p>	<p>3 SİYASİ PARTİLERİN MALİ DENETİMİNİ YAPAR.</p>	<p>4 PARTİLERİN KAPATILMASI, MALİ YARDIM-DAN YOKSUN BIRAKILMASINA KARAR VERİR.</p>	<p>5 UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNİN BAŞKANINI SEÇER.</p>	<p>6 BİREYSEL BAŞVURULARI İNCELER: Herkes, Anayasada güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerinden, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi kapsamındaki herhangi birinin kamu gücü tarafından, ihlal edildiği iddiasıyla Anayasa Mahkemesine başvurabilir. Başvuruda bulunabilmek için olağan kanun yollarının tüketilmiş olması şarttır.</p>
<p>7 SOMUT NORM DENETİMİ (İTİRAZ YOLU – DEF’i Bir davaya bakmakta olan mahkeme, uygulanacak bir kanun veya kanun hükmünde kararnamenin hükümlerini Anayasaya aykırı görürse veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddî olduğu kanısına varırsa, Anayasa Mahkemesinin bu konuda vereceği karara kadar davayı geri bırakır. Mahkeme, Anayasaya aykırılık iddiasını ciddî görmezse bu iddia, temyiz merciince esas hükümle birlikte karara bağlanır. Anayasa Mahkemesi, işin kendisine gelişinden başlamak üzere beş ay içinde kararını verir ve açıklar. Bu süre içinde karar verilmezse mahkeme davayı yürürlükteki kanun hükümlerine göre sonuçlandırır. Ancak, Anayasa Mahkemesinin kararı, esas hakkındaki karar kesinleşinceye kadar gelirse, mahkeme buna uymak zorundadır. Anayasa Mahkemesinin işin esasına gerek verdiği red kararının Resmî Gazetede yayımlanmasından sonra on yıl geçmedikçe aynı kanun hükmünün Anayasaya aykırılığı iddiasıyla tekrar başvuruda bulunulamaz.</p>	<p>8 Anayasa Değişiklikleri ŞEKİL Kanunlar ŞEKİL Kanunlar ESAS KHK ESAS-ŞEKİL İç Tüzük ESAS-ŞEKİL</p> <p>*Cumhurbaşkanı ve TBMM’nin 1/5’i RG’de yayımı izleyen 10 gün içinde dava açılır. *Cumhurbaşkanı ve Ana muhalefet partisi meclis grubu *İktidar partisi meclis grubu *TBMM’nin 1/5’i RG’de yayımı izleyen 60 gün içinde dava açılır</p>	<p>9 Cumhurbaşkanı, Bakanlar Kurulu üyelerini, Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay, Askerî Yargıtay, Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Başkan ve üyelerini, Başsavcılarını, Cumhuriyet Başsavcı vekilini, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu ve Sayıştay Başkan ve üyelerini</p> <p>Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı, Genelkurmay Başkanı, Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri Komutanları ile Jandarma Genel Komutanı da görevleriyle ilgili suçlardan dolayı yüce divanda yargılanır</p>			

ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARININ ÖZELLİKLERİ:

1. Anayasa Mahkemesinin kararları kesindir. İptal kararları **gerekçesi** yazılmadan açıklanamaz.
2. Anayasa Mahkemesi bir kanun veya kanun hükmünde kararnamenin tamamını veya bir hükmünü iptal ederken, **kanun koyucu gibi hareketle**, yeni bir uygulamaya yol açacak biçimde hüküm tesis edemez.
3. Kanun, kanun hükmünde kararname veya Türkiye Büyük Millet Meclisi içtüzüğü ya da bunların hükümleri, iptal kararlarının **Resmî Gazetede yayımlandığı tarihte** yürürlükten kalkar. Gereken hallerde Anayasa Mahkemesi iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştırabilir. Bu tarih, kararın Resmî Gazetede yayımlandığı günden başlayarak **bir yıl** geçemez.
4. İptal kararının yürürlüğe girişinin ertelendiği durumlarda, Türkiye Büyük Millet Meclisi, iptal kararının ortaya çıkardığı hukukî boşluğu dolduracak kanun tasarı veya teklifini öncelikle görüşüp karara bağlar. **İptal kararları geriye yürümez.**
5. Anayasa Mahkemesi kararları Resmî Gazetede hemen yayımlanır ve yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını, gerçek ve tüzel kişileri bağlar.

ANAYASAL TARİH

1. EGEMENLİKLERİNE GÖRE DEVLET

- ★ Monarşi
- ★ Teokrasi
- ★ Cumhuriyet
- ★ Oligarşi

2. YAPILARINA GÖRE DEVLET

1. Üniter Devlet: Devleti oluşturan unsurların birliğine ve teklifine dayanır. Ülkede aynı hukuk kuralları egemendir. Örn: Türkiye.

2. Bölge Devlet: Üniter devlete benzemekle birlikte ülke içinde bölgesel özerkliklerin tanındığı devlet türüdür. Örn: İspanya.

3. Birleşik Devlet: Birden fazla devletin sıkı veya gevşek bağlarla bir araya gelmesidir.

A) Konfederasyon

B) Federasyon: İki veya daha fazla devletin aynı merkezi iktidara tabi olarak, kendi içlerinde belirli bir özerkliğe sahip devlet topluluğudur. Örn: ABD/Rusya/Almanya.

DEMOKRASİ TÜRLERİ

1. Doğrudan Demokrasi: Halkın egemenliğini bizzat ve doğrudan doğruya kullandığı demokrasi türüdür. Örn: Antik çağda Yunan siteleri.

2. Temsili Demokrasi:

3. Yarı Doğrudan Demokrasi: Egemenliğin halk ve temsilciler arasında paylaşılması.

Araçları:

1. Referandum	2. Halk girişimi
3. Halk vetosu	4. Temsilcilerin azli

ANAYASA TÜRLERİ

Yazılı Anayasa

Yazısız Anayasa: Örnek: İngiltere.

Yumuşak Anayasa: Değiştirilmesi kolay anayasa. Örn: 1921 Anayasası.

Sert (Katı) Anayasa: Değiştirilmesi normal kanunlardan farklı olan anayasadır. Değiştirilmesi için özel yöntemler vardır. Örn: 1982 Anayasası.

Çerçeve Anayasa: Kısa, öz hükümler içerir. Örn: 1921 Anayasası.

Kazuistik Anayasa: Uzun ve ayrıntılı. Örn: 1982 Anayasası.

HÜKÜMET SİSTEMLERİ

- 1. Meclis Hükümeti**
- 2. Parlamenter Sistem**
- 3. Yarı Başkanlık**
Örn: Fransa
- 4. Başkanlık**

Başkanlık sisteminin genel özelliklerini inceleyelim:

1. Yürütme gücünün sahibi başkandır.
2. Başkan, halk tarafından doğrudan ya da dolaylı seçilebilir.
3. Üyeleri başkan tarafından atanan bir kabine mevcuttur. Ancak parlamenter sistemlerde olduğu gibi (Türkiye) bir kişi hem yasama da hem de yürütme organında yer almaz.
4. Başkan yasama organını, yasama organı başkanı (başkanla ilgili bir suçlama olması hariç) düşüremez. Parlamenter sistemlerde ise yürütme yasamayı, yasama yürütmeyi düşürebilir.
5. Başkanlık sisteminde kuvvetler sert, kesin bir şekilde ayrılmaktadır. Parlamenter sistemlerde bu ayırım daha yumuşaktır.

1876 Anayasası Kanuni Esasi'nin temel özellikleri:

1. Devlet şekli monarşidir. Yasa- ma ve yürütme, yürütmede toplanmıştır.
2. Devletin dini İslam'dır.
3. Resmi dil Türkçe'dir.
4. Osmanlı tebasına, Vatandaş- lık hakkı, kişi hürriyeti, kişi güvenliği, ibadet hürriyeti, basın hürriyeti, şirket kurma hürriyeti, dilekçe hakkı, öğ- retim hürriyeti, eşitlik ilkesi, devlet memurluğuna girme hakkı, malî güce göre vergi ilkesi, konut dokunulmazlığı, müsadere, angarya yasağı, işkence yasağı gibi haklar tanınmıştır.
5. Anayasanın bağlayıcılığı ve üstünlüğü ilkesine yer ver- miştir. Fakat padişahın yetki- leri çok geniştir.
6. Katı bir anayasadır.
7. Meclis-i Umumi adı verilen bir parlamentoya sahiptir. Meclisi Umumi, Meclis-i Mebusan ve Meclis-i Ayan olmak üzere iki kanatlı bir yapıya sahiptir.
8. Yürütme Padişah ve Bakanlar kurulundan oluşmaktadır. Sadrazamı da bakanlar kuru- lu üyeleri de padişah tarafın- dan atanmakta ve azledile- bilmektedir.
9. Padişah, meclisi feshetme yetkisine sahiptir.

1921 Anayasası'nın genel özellikleri;

1. Yumuşak bir anayasadır.
2. Çerçeve bir anayasadır.
3. Meclis hükümeti sitemini be- nimsemiştir. Bakanlar tek tek meclis tarafından seçilmektedir.
4. Devlet başkanlığı makamı yok- tur.
5. Yargıya değinilmemiştir.
6. Egemenliğin kayıtsız şartın mille- te ait olduğu kabul edilmiştir.
7. Temel hak ve özgürlüklere ilişkin düzenlemelere yer verilmemiştir.
8. Yerinden yönetim ilkesi benim- senmiştir.

1923 yılında cumhuriyetin ilanı ile birlikte bu anayasada değişiklikler yapılmıştır.

1921 Anayasası'nın 1923 değişiklik- leri:

1. Cumhuriyetin ilanı anayasanın 1. maddesine "Türkiye Devletinin şekl-i Hükümeti, Cumhuriyettir" şeklinde eklenmiştir.
2. Cumhurbaşkanlığı makamı oluş- turulmuş, Cumhurbaşkanının TBMM tarafından kendi üyeleri arasından seçileceği öngörül- müştür
3. Bakanlar kurulu üyeleri tek tek meclis tarafından seçilirken, değişiklik sonrasında cumhur- başkan, başbakanı seçmekte; başbakan ise bakanlar kurulunu belirlemektedir.
4. Devletin dini İslam, resmi dili Türkçe' dir.

1924 Anayasasının genel özellikleri:

1. Çoğunlukçu demokrasi anlayışını be- nimsemiştir.
2. Karma hükümet sistemini öngörmüştür. Bir taraftan meclis hükümeti, bir taraf- tan da parlamenter sistemin özelliklerini taşımaktadır.
3. 1928 değişikliği ile 'Devletin dini İslam- dır.' İbaresini anayasadan çıkarılmış, 1937 değişikliği ile de laiklik ilkesi ilk kez bu anayasada yer almıştır.
4. Sert bir anayasadır.
5. 1937 değişikliği ile Atatürk'ün altı ilkesi anayasada yer almıştır.
6. Kollektif sorumluluk ilkesini kabul et- miştir. Bir bakan hükümetin genel siya- setinden sorumludur.
7. Anayasanın üstünlüğü ilkesine yer ve- rilmmiştir.
8. Kanunların anayasaya aykırı olamayaca- ğı kuralına yer vermiştir. Ancak kanun- ların anayasa uygunluğunu denetleyen Anayasa Mahkemesi ancak 1961 Anaya- sası ile oluşturulmuştur.
9. Temel hak ve hürriyetlerde tabii hak anlayışını benimsemiştir.
10. Kadınlara 1930'da belediye, 1933 muh- tarlık, 1934'de milletvekili seçimlerine katılma hakkı tanındı.
11. 1934 yılında seçmen yaşı 18'den 22'ye çıkarıldı.
12. Cumhuriyet döneminde 1946 yılında çok partili hayata geçildi.
13. Çok partili ve tek dereceli ilk seçim 1946 yılında yapılmıştır.
14. 1950 yılında gizli oy, açık sayım döküm ilkesi benimsenmiştir.

1961 Anayasası'nın genel özelliklerini inceleyelim:

1. Devletin şekli cumhuriyettir.
  2. Katı bir anayasadır.
  3. 1924 Anayasası'nın 1937 değişikliği ile anayasalarımıza giren Atatürk ilkelerinden halkçılık, devletçilik inkılapçılık bu anayasada yer almamıştır. Milliyetçilik ilkesi ise milli devlet olarak değiştirilmiştir.
  4. "İnsan haklarına dayanan devlet", "demokratik devlet", "sosyal devlet", "hukuk devleti" gibi temel ilkeler bu anayasada yer bulmuştur.
  5. Sosyal hak ve ödevler ilk kez sistematik olarak anayasa- da yer almıştır.
  6. TBMM, "Millet Meclisi" ve "Cumhuriyet Senatosu" ol- mak üzere iki kanattan oluşmuştur.
  7. **Anayasa Mahkemesi kurulmuştur.**
  8. Yargıtay, Danıştay, Askerî Yargıtay, Uyuşmazlık Mahke- mesi gibi yüksek mahkemeler tek tek düzenlenmiştir.
  9. **Yüksek Hakimler Kurulu** oluşturulmuştur.
  10. Çoğulcu demokrasi anlayışını benimsemiştir.
  11. Milli Güvenlik Kurulu kurulmuştur.
  12. Diyanet İşleri Başkanlığı anayasal kurum haline gelmiştir.
  13. TRT ve üniversitelere özerklik tanınmıştır.
  14. Kazuistik (ayrıntılı) bir anayasadır.
  15. Yürütme Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kuruluna aittir. Türkiye, 12 Mart 1971'de Silahlı Kuvvetler'in yayınladığı bir muhtıra ile yarı askerî bir yönetim dönemiyle karşılaşmıştır. Bunun sonucunda 1961 Anayasası'nda değişiklikler yapılmış- tir.
- 1971- 1973 değişiklikleri:**
1. Temel hakların alanı daraltılmış genel sınırlama neden- leri getirilmiştir.
  2. Askeri Yüksek İdare Mahkemesi kurulmuştur
  3. Devlet Güvenlik Mahkemeleri kurulmuştur. (2004 de ği- şikliği ile kaldırıldı)
  4. TRT'nin özerkliği kaldırılmış, üniversitelerin özerkliği zayıflatılmıştır.
  5. Bakanlar Kurulu'na KHK çıkarma yetkisi verilmiştir.

T.C. İDARİ YAPI

MERKEZDEN YÖNETİM		YERİNDEN YÖNETİM (ADEMİ-İ MERKEZİYET)	
BAŞKENT	TAŞRA	YEREL (MAHALLİ)	HİZMET YERİNDEN
<ol style="list-style-type: none"> 1. CUMHURBAŞKANI 2. BAKANLAR KURULU 3. BAŞBAKANLIK 4. BAKANLIKLAR 	1. İL GENEL İDARESİ <ul style="list-style-type: none"> • Vali • İl İdare Şube Başkanları • İl İdare Kurulu 	İL ÖZEL İDARESİ <ul style="list-style-type: none"> • Vali • İl Genel Meclisi • İl Daimi Encümeni 	1.İDARİ KAMU KURUMLARI <ul style="list-style-type: none"> • Karayolları Genel Müdürlüğü / Orman Genel Müdürlüğü..... 2.İKTİSADİ KAMU KURUMLARI (Kamu İktisadi Teşebbüsleri) <ul style="list-style-type: none"> • Devlet Hava Meydanları Md. DHMİ / Ziraat Bankası / Makine Kimya Endüstrisi Kurumu MKEK / TCDD / Devlet Malzeme Ofisi DMO.. 3.SOSYAL KAMU KURUMLARI <ul style="list-style-type: none"> • SGK / İŞ-KUR 4.BİLİMSEL,TEKNİK ve KÜLTÜREL KAMU KURUMLARI <ul style="list-style-type: none"> • Üniversite / YÖK / TÜBİTAK / Atatürk Kültür,Dil ve Tarih Yüksek Kurumu / TRT / Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü TODAİE 5.KAMU KURUMU NİTELİĞİNDEKİ MESLEK KURULUŞLARI Oda-Ba-ro-Birlik
YARDIMCI KURULUŞLAR <ul style="list-style-type: none"> ➤ MGK ➤ SAYIŞTAY ➤ DANIŞTAY 	2. İLÇE <ul style="list-style-type: none"> • Kaymakam • İlçe İdare Şube Başkanları • İlçe İdare Kurulu 	2. BELEDİYE <ul style="list-style-type: none"> • Belediye Başkanı • Belediye Meclisi • Belediye Encümeni 	6.BAĞIMSIZ İDARİ OTORİTELER <ul style="list-style-type: none"> • RTÜK / Sermaye Piyasası Kurulu SPK / Bankacılık Denetleme ve Düzenleme Kurulu BDDK / Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu EPDK / Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu / Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurulu TAPDK / Rekabet Kurulu / Kamu İhale Kurulu / Kamu Gözetimi,Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu
	3. BUCAK	3. BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE <ul style="list-style-type: none"> • Büyükşehir Belediye Başkanı • Büyükşehir Belediye Meclisi • Büyükşehir Belediye Encümeni 	
	4. BÖLGE İDARELERİ	4. KÖY <ul style="list-style-type: none"> • Köy Muhtarı • İhtiyar Heyeti • Köy Derneği 	

İL İDARE KURULU	VALİ veya VALİ YARD. BAŞKANLIĞINDA	HUKUK İŞLERİ MD.	İL MEM	DEFTERDAR	İL SAĞLIK MÜDÜRÜ	İL TARIM ve İL VETERİNER MÜDÜRLERİ	İL BAYINDIRLIK MD.
İLÇE İDARE KURULU	KAYNAKAM BAŞKANLIĞINDA	YAZI İŞLERİ MD.	İLÇE MEM	MAL MÜDÜRÜ	HÜKÜMET HEKİMİ	TARIM MEMURU ve VETERİNER	

YEREL (MAHALLİ) İDARELER

- ★ İl özel,belediye ve köy idarelerinden oluşur.
- ★ İl,belediye ve köy halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan,**kamu tüzel kişilikleridir.**
- ★ Seçimleri 5 yılda bir yapılır. Ancak milletvekili genel ve ya ara seçimlerinin önceki ve ya sonraki **bir yıl** içinde yapılması gereken yerel yönetim seçimleri, bu milletvekili genel ve ya ara seçimleriyle birlikte yapılır.
- ★ Mahalli idareler **Bakanlar Kurulu kararıyla** belirli kamu hizmetlerinin görülmesi amacıyla kendi aralarında **mahalli idare birlikleri** kurabilirler.Örnek: Ege Belediyeler Birliği , Körfez Belediyeler Birliği.....

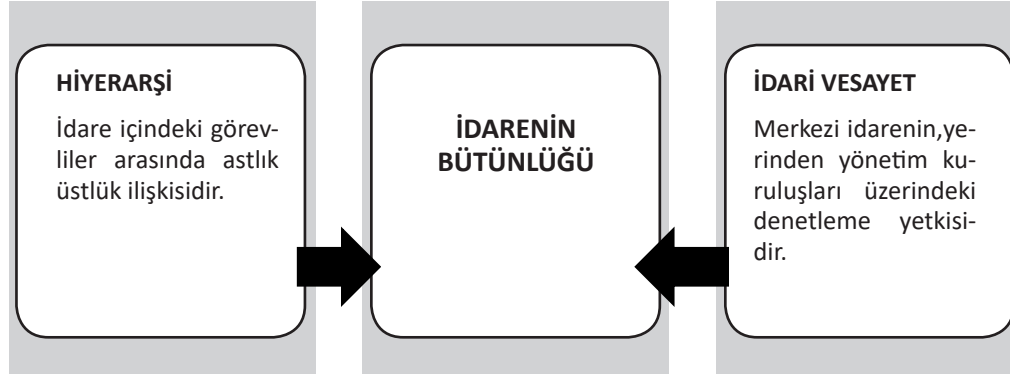
HİZMET YERİNDEN YÖNETİM

- ★ **Kamu tüzel kişilikleri** vardır.
- ★ **Kanunla ve ya kanunun verdiği yetkiye** dayanarak idari işleme kurulurlar.
- ★ Merkezi yönetimin **hiyerarşik yapısı dışındadır.**
- ★ Merkezin vesayet denetimine tabidir.
- ★ Kendilerine ait mal varlıkları, gelir kaynakları ve bütçeleri vardır.

MERKEZDEN YÖNETİM	
<p>YARARI</p> <ul style="list-style-type: none"> ★ Güçlü bir devlet otoritesi sağlar. ★ Bölgeler arası eşitsizliği azaltmada etkilidir. ★ Kamu görevlileri yerel etkilerden kurtulur. ★ Mali denetim daha kolaydır. ★ Hizmetler daha planlı ve rasyonel yürütülür 	<p>ZARARI</p> <ul style="list-style-type: none"> ★ Bürokrasi fazladır. ★ Kırtasiyecilik fazladır. ★ Demokratik ilkelere pek uygun değildir. ★ Hizmetlerin,yöresel ihtiyaçlara göre yürütülmesi güçtür.

YERİNDEN YÖNETİM	
<p>YARARI</p> <ul style="list-style-type: none"> ★ Bürokrasi azdır. ★ Kırtasiyecilik azdır. ★ Hizmetler ihtiyaçlara daha uygun biçimde yürütülür. ★ Daha demokratiktir. 	<p>ZARARI</p> <ul style="list-style-type: none"> ★ Bölgeler arası eşitsizliğin artmasına neden olabilir. ★ Partizanca uygulamalara yol açabilir. ★ Yerinden yönetim kurumlarının denetimlerinde güçlükler yaşanabilir. ★ Mali denetimi zordur.

DEĞERLENDİRME		
	YERİNDEN YÖNETİM	MERKEZ YÖNETİM
Demokratik		
Kırtasiye		
Bürokrasi		
Partizanlık		
Yerel ihtiyaçlara uygunluk		
Mali denetim		
Bölgeler arası eşitsizliğe yol açma		

İdari vesayet bazen yerinden yönetim kuruluşlarının kendi içinde de olabilir. Örnek:

YÖK – ÜNİVERSİTE

BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE-İLÇE BELEDİYE

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ – İSTANBUL BAROSU

VALİ	KAYMAKAM
İçişleri Bakanının önerisi, Bakanlar Kurulu kararı ve Cumhurbaşkanı'nın onayı ile atanır.	Müşterek Kararname ile atanır. (İçişleri Bakanı-Başbakan-Cumhurbaşkanı'nın imzası)
Hem devletin, hem hükümetin temsilcisidir.	Hükümetin temsilcisidir.
İstisnai memurluktur.	Meslek memurluğudur.
Yetki genişliğine sahiptir.	Yetki genişliği yoktur.

NOT:

- Mali iltizam Sözleşmeleri:** Mültezim adı verilen karşı tarafa götürü veya orantılı bir kazanç ya da ücret karşılığında belli bir idari hizmetin görürülmesini öngörürler.
- Kamu İstikraz Sözleşmeleri:** Devlet ve öteki kamu tüzelkişileri tarafından tahvil, bono vb. gibi adlarla çıkarılan senetler karşılığında halktan borç para alınmasını sağlayan sözleşmelerdir.
- Kamu hizmeti imtiyaz sözleşmeleri:** Bir kamu hizmetinin bir özel kişi tarafından kurulmasını ve belli bir süre işletilmesini veya kurulmuş bulunan bir kamu hizmetinin belli bir süre işletilmesini öngören idari sözleşmelerdir.
- Yeraltı ve yerüstü servetlerinin işletilmesine dair sözleşme**
- Orman işletme sözleşmeleri**
- İdari hizmet sözleşmeleri**

İDARE HUKUKUNUN ÖZELLİKLERİ	İDARİ KARARLARIN ÖZELLİKLERİ	İDARENİN GÖREVLERİ
<ol style="list-style-type: none"> Genç bir hukuk dalıdır. Tedvin edilmemiştir. Derli toplu değildir. Dağınıktır. İçtihatlarla dayanır. Kamu yararı hakimdir. İdare ile kişiler arasında eşitlik yoktur. İdare üstün ve ayrıcalıklı taraftır. İdare hukuku kamu hukukunun bir dalıdır. 	<ol style="list-style-type: none"> Tek yanlılık ve icrailik Hukuka uygunluk karinesi 	<ol style="list-style-type: none"> Milli güvenliğin sağlanması Milli güvenliğin sağlanmasından ve silahlı kuvvetlerin yurt savunmasına hazırlanmasından meclise karşı Bakanlar Kurulu sorumludur. Kolluk faaliyetlerinin yürütülmesi Kamu hizmetlerinin yürütülmesi Özendirme ve destekleme faaliyetleri Planlama İç Düzen faaliyetleri

<p>1.İLLER,İLÇELER,BİR İLÇENİN BİR İLDEN AYRILARAK BAŞKA BİR İLE BAĞLANMASI,BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİ KANUNLA kurulur.</p>
<p>2.BELEDİYELER MÜŞTEREK KARARNAME İLE KURULUR.</p>
<p>3.KÖYLER İÇİŞLERİ BAKANLIĞININ KARARIYLA KURULUR.</p>
<p>4.BELEDİYELER KAÇ KİŞİ İLE KURULUR? 5000 KİŞİYLE KURULUR.</p>
<p>5.BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİ KAÇ KİŞİ İLE KURULUR? 750000 KİŞİ İLE KURULUR. NOT: Büyükşehir belediyelerde il özel idareleri kaldırıldı.</p>
<p>6.İL GENEL MECLİSİ VE BELEDİYE MECLİSİ: İçişleri bakanlığı'nın bildirimine üzerine DANIŞTAY kararıyla feshedilirler.</p>
<p>7.BELEDİYE BAŞKANI: İçişleri bakanlığı'nın başvurusu üzerine DANIŞTAY kararıyla başkanlık sıfatı sona erer.</p>
<p>8.MUHTAR: İl ve ya ilçe idare kurulları görevden alabilir.</p>
<p>9.İL GENEL MECLİSİ BAŞKANI İL GENEL MECLİSİ ÜYELERİ TARAFINDAN SEÇİLİR.</p>
<p>10.BELEDİYE MECLİSİ BAŞKANI BELEDİYE BAŞKANIDIR.</p>
<p>11.İL ÖZEL VE BELEDİYELERİN ASLİ KARAR ORGANLARI KENDİ MECLİSLERİDİR.</p>

<p>12.İMECE: Köyün zorunlu işleri için, köy halkının ortaklaşa çalışmasıdır. SALMA:Köylüden alınan vergidir.İhtiyar meclisince alınır.</p>
<p>13.KAMU TÜZEL KİŞİLİĞİ ANAYASADA BELİRTİLENLERE ÖRNEKLER:</p> <ul style="list-style-type: none"> ★ İl Özel İdaresi ★ Belediye ★ Köy ★ TRT ★ Üniversite ★ Atatürk,Kültür,Dil ve Tarih Yüksek Kurumu ★ Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları
<p>14.KAMU HİZMETİNE EGEMEN OLAN İLKELER:</p> <ul style="list-style-type: none"> ★ Devamlılık ★ Değişebilirlik ★ Eşitlik ★ Tarafsızlık ★ Bedelsizlik
<p>15.KAMU DÜZENİNİN ÖĞELERİ:</p> <ul style="list-style-type: none"> ★ Genel ahlak ★ Genel sağlık ★ Güvenlik ★ Dirlik-esenlik:
<p>16.KOLLUK: Kamu düzenini sağlamak için idarenin giriştiği faaliyetlere denir.</p>
<p>17.KOLLUK KAÇA AYRILIR:</p> <ul style="list-style-type: none"> ★ Adli Kolluk:Suçtan sonra ★ İdari Kolluk: Suçtan önce ★ Siyasi Kolluk

18. İDARİ KOLLUK		
	Merkezi İdare kol- luğu	Mahalli İdare kol- luğu
Kolluk ma- kamları	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Bakanlar Ku- rulu ➤ İçişleri Bakanı ➤ Vali ➤ Kaymakam ➤ Bucak Müdürü 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ İl genel Meclisi ➤ Belediye Mec- lisi ➤ İl Encümeni ➤ Belediye encü- meni.....
Kolluk per- soneli	Polis – Jandar- ma.....	Zabıta – Korucu .....
<p>19.YETKİ GENİŞLİĞİ: Merkez adına karar alıp uygulanmasıdır. NOT: İller yetki genişliği ile idare edilir.Yetki genişliği Valiye ait bir yetkidir.</p>		
<p>20.KÖY DERNEĞİ: Köydeki seçmenlerden oluşur. NOT: Köyün isteğe bağlı işlerini köy derneği zorunlu iş haline getirir.</p>		
<p>21.KÖY MUHTARI Devlet adına görevleri: kanunları ve hükümet emirlerini duyurmak,dirlik ve düzeni sağlamak, vergi ve askerlik iş- lemlerinde merkeze yardımcı olmak Köy adına görevleri: mahkeme önünde köyü temsil et- mek,köy işlerinde harcanacak paraları toplamak, harcama yapmak</p>		
<p>22.KAMU HİZMETİNDE ÇALIŞANLAR</p> <ul style="list-style-type: none"> ★ MEMUR ★ SÖZLEŞMELİ PERSONEL ★ GEÇİCİ PERSONEL ★ İŞÇİLER 		

<p>23.Memurluğun sona ermesi: Ölüm-emeklilik-çekilme-çekilmiş sayılma- koşullarda eksiklik-memurluktan çıkarma</p>	<p>28.MEMURLARIN YÜKÜMLÜLÜKLERİ (müspet yükümlülükler)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Davranışlarına özen gösterme • Amire itaat • Kıyafet mecburiyeti • Mal Bildiriminde bulunma • Resmi araç,gereç ve belgeleri iade yükümlülüğü • Anayasa ve kanunlara sadakat • Tarafsızlık ve devlete bağlılık 	<p>35.MECLİSLERİN GÖREVLERİ</p> <ul style="list-style-type: none"> ★ Bütçe ve kesin hesabı kabul ★ Şartlı bağışları kabul etmek ★ Borçlanmaya karar vermek ★ Hizmetler için uygulanacak ücret tarifelerini belirlemek ★ Belediye tarafından çıkarılacak yönetmelikleri kabul etmek ★ Belediye adına imtiyaz vermek. ★ Encümen seçmek..... 	<p>36.ENCÜMENİN GÖREVLERİ</p> <ul style="list-style-type: none"> ★ Yıllık çalışma programına alınan işlerle ilgili Kamulaştırma kararı almak. ★ Kanunlarda öngörülen cezaları kesmek ★ Bütçe hakkında görüş bildirmek.....
<p>24.MEMURLUĞA GİRİŞTE ESASLAR</p> <ul style="list-style-type: none"> ★ SERBESTLİK ★ EŞİTLİK 	<p>29.MEMUR İÇİN KONULAN YASAK VE SINIRLAMALAR (menfi ödevler)</p> <ul style="list-style-type: none"> • İkinci görev • Grev • Gizli bilgileri açıklama • Hediye alma ve çıkar sağlama • Denetimdeki teşebbüsten menfaat sağlama • Basına bilgi ve demeç verme • Ticari ve diğer kazanç getirici faaliyetlerde bulunma 	<p style="text-align: center;">DEVLET MEMURLUĞUNA GİRİŞ ŞARTLARI</p> <ul style="list-style-type: none"> • Türk Vatandaşı olmak • 18 yaşını tamamlamış olmak • Genel olarak en az Ortaokul veya dengi okul mezunu olmak, • Kamu haklarından mahrum bulunmamak, • Kasten işlenen bir suçtan dolayı bir yıl veya daha fazla süreyle hapis cezasına ya da affa uğramış olsa bile devletin güvenliğine karşı suçlar, Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama veya kaçakçılık suçlarından mahkûm olmamak. • Askerlik durumu itibarıyla <ol style="list-style-type: none"> a)Askerlikle ilgisi bulunmamak, b) Askerlik çağına gelmemiş bulunmak, c)Askerlik çağına gelmiş ise muvazzaf askerlik hizmetini yapmış yahut ertelenmiş olmak veya yedek sınıfına geçirilmiş olmak, • Görevini devamlı yapmasına engel olabilecek akıl hastalığı bulunmamak. <p>MEMURUN CEZALARI:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.UYARI 2.KINAMA 3.AYLIKTAN KESME Brüt aylıktan 1/30 ile 1/8 arasında 4.KADEME İLERLEMESİNİN DURDURULMASI 1-3 YIL 5.DEVLET MEMURLUĞUNDAN ÇIKARMA 	
<p>25.MEMURLUKTA İLKELER:</p> <ul style="list-style-type: none"> ★ SINIFLANDIRMA: Memurların nitelik ve mesleklere göre sınıflara ayrılmasıdır. ★ KARİYER: Memurların buldukları sınıf içinde en yüksek derecelere kadar ilerlemesidir. ★ LİYAKAT:Kamu hizmetlerine girme, ilerleme, yükselmeye bilgi ve yetenek esasının göz önünde bulundurulmasıdır. 	<p>30.İDARENİN MAL EDİNME YOLLARI</p> <ul style="list-style-type: none"> ★ KAMULAŞTIRMA ★ DEVLETLEŞTİRME ★ İSTİMLVAL ★ GEÇİCİ İŞGAL 		
<p>26.MEMURLUKTA SINIFLAR</p> <ul style="list-style-type: none"> ★ Genel İdari Hizmetleri Sınıfı ★ Teknik Hizmetler Sınıfı ★ Sağlık Hizmetleri Sınıfı ★ Eğitim ve Öğretim Hizmetleri Sınıfı ★ Avukatlık Hizmetleri Sınıfı ★ Din Hizmetleri Sınıfı ★ Emniyet Hizmetleri Sınıfı ★ Mülki İdare Hizmetleri Sınıfı ★ Millî İstihbarat Hizmetleri Sınıfı ★ Yardımcı Hizmetler Sınıfı 	<p>31.KAMULAŞTIRMA:Devlet ve diğer kamu tüzel kişilerin,kamu yararının gerektirdiği hallerde, özel mülkiyette bulunan taşınmaz mallara bedeli peşin ödenmek kaydıyla el atmasına denir.</p> <p>Ancak, tarım reformunun uygulanması, büyük enerji ve sulama projeleri ile iskân projelerinin gerçekleştirilmesi, yeni ormanların yetiştirilmesi, kıyıların korunması ve turizm amacıyla kamulaştırılan toprakların bedellerinin ödenme şekli kanunla gösterilir. Kanunun taksitle ödemeyi öngörebileceği bu hallerde, taksitlendirme süresi beş yılı aşamaz; bu takdirde taksitler eşit olarak ödenir.</p> <p>Kamulaştırılan topraktan, o toprağı doğrudan doğruya işlenen küçük çiftçiye ait olanlarının bedeli, her halde peşin ödenir.</p> <p>İkinci fıkrada öngörülen taksitlendirmelerde ve herhangi bir sebeple ödenmemiş kamulaştırma bedellerinde kamu alacakları için öngörülen en yüksek faiz uygulanır.</p>		
<p>27.MEMURLARIN HAKLARI</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aylık • İzin • Yolluk (harcırah) • Sosyal Haklar • Sendika • Şikâyet ve dava açma hakkı 	<p>32.DEVLETLEŞTİRME:Kamu hizmeti niteliği taşıyan özel teşebbüsler, kamu yararının zorunlu kıldığı hallerde devletleştirilebilir. Devletleştirme gerçek karşılığı üzerinden yapılır.</p>		
	<p>33.İSTİMLVAL: İdarenin olağanüstü durumlarda taşınır mallara el koymasınıdır.</p>		
	<p>34.GEÇİCİ İŞGAL: Konusu bayındırlıktır.İdarenin özel mülkiyette bulunan bir yeri geçici olarak işgal etmesidir.</p>		

Eksta Not

PARLAMENTO KARARLARI

PARLAMENTO KARARLARI	1. TBMM İçtüzüğü	12. Cumhurbaşkanının vatana ihanetten dolayı suçlandırılması kararı
	2. Yasama dokunulmazlığının kaldırılması	13. Gensorunun gündeme alınıp alınmaması kararı
	3. Milletvekilliğinin düşmesi kararı	14. Genel görüşme açılması kararı
	4. Meclisin kendi seçimlerinin yenilenmesine karar vermesi	15. Meclis araştırması açılması kararı
	5. TBMM Başkanı ve Başkanlık Divanının seçilmesi kararı	16. Olağanüstü hal ilân kararının onaylanması kararı
	6. Meclisin tatile girmesi kararı	17. Olağanüstü hal süresinin her defasında dört ayı aşmamak üzere uzatılması kararı
	7. Kapalı oturum yapılmasına ve bu oturumlardaki görüşmelerin yapılmasına ilişkin kararlar	18. Sıkıyönetim ilân kararının onaylanması kararı
	8. Bir milletvekilinin altı ayı geçmemek üzere Bakanlar Kurulunca verilecek görevi kabul etmesine ilişkin kararlar	19. Sıkıyönetim süresinin her defasında dört ayı aşmamak üzere uzatılması kararı
	9. Bakanlar Kurulunun göreve başlaması sırasında güven oyu verilmesi kararı	20. Kalkınma plânlarının onaylanması kararı
	10. Gensoru veya güven istemi sonucunda Bakanlar Kurulu veya bir bakan hakkında güven veya güvensizlik kararı	21. Savaş ilânı kararı
	11. Başbakan ve bakanlar hakkında meclis soruşturması açılması ve Yüce Divana sevk kararı	22. Türk Silahlı Kuvvetlerinin yabancı ülkelere gönderilmesi veya yabancı silahlı kuvvetlerin Türkiye'de bulunmasına izin verilmesi kararları

NOT: Genel olarak Parlamento Kararları yargı denetimine tabi değildir. Ancak bunun üç istisnası vardır.

Bütçe

A. Bütçenin hazırlanması ve uygulanması

Bütçenin görüşülmesi

Bakanlar Kurulu, merkezi yönetim bütçe tasarısı ile millî bütçe tahminlerini gösteren raporu, **malî yıl başından en az yetmişbeş gün önce**, Türkiye Büyük Millet Meclisine sunar.

Bütçe tasarıları ve rapor, **kırk** üyeden kurulu Bütçe Komisyonunda incelenir. Bu komisyonun kuruluşunda, iktidar grubuna veya gruplarına en az yirmibeş üye verilmek şartı ile, siyasî parti gruplarının ve bağımsızların oranlarına göre temsili göz önünde tutulur.

Bütçe Komisyonunun **ellibeş gün** içinde kabul edeceği metin, Türkiye Büyük Millet Meclisinde görüşülür ve malî yıl başına kadar karara bağlanır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, bütçe kanunu tasarılarının Genel Kurulda görüşülmesi sırasında, gider artırıcı veya gelirleri azaltıcı önerilerde bulunamazlar.

Kesinhesap

Kesinhesap kanunu tasarıları, kanunda daha kısa bir süre kabul edilmemiş ise, ilgili oldukları **malî yılın sonundan** başlayarak, en geç **yedi ay** sonra, Bakanlar Kurulunca Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulur. **Sayıştay**, genel uygunluk bildirimini, ilişkin olduğu kesinhesap kanunu tasarısının verilmesinden başlayarak en geç **yetmişbeş gün** içinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunar.

Kesinhesap kanunu tasarısı, yeni yıl bütçe kanunu tasarısıyla birlikte Bütçe Komisyonu gündemine alınır. Bütçe Komisyonu, bütçe kanunu tasarısıyla kesinhesap kanunu tasarısını Genel Kurula birlikte sunar, Genel Kurul, kesinhesap kanunu tasarısını, yeni yıl bütçe kanunu tasarısıyla beraber görüşerek karara bağlar.

Kesinhesap kanunu tasarısı ve genel uygunluk bildirimini Türkiye Büyük Millet Meclisine verilmiş olması, ilgili yıla ait Sayıştayca sonuçlandırılmamış denetim ve hesap yargılamasını önlemez ve bunların karara bağlandığı anlamına gelmez.

İnkılâp kanunlarının korunması

Anayasanın hiçbir hükmü, Türk toplumunu çağdaş uygarlık seviyesinin üstüne çıkarma ve Türkiye Cumhuriyetinin lâiklik niteliğini koruma amacını güden, aşağıda gösterilen inkılâp kanunlarının, Anayasanın halkoyu ile kabul edildiği tarihte yürürlükte bulunan hükümlerinin, Anayasaya aykırı olduğu şeklinde anlaşılabilir ve yorumlanamaz :

1. 3 Mart 1340 tarihli ve 430 sayılı Tevhidi Tedrisat Kanunu;
2. 25 Teşrinisâni 1341 tarihli ve 671 sayılı Şapka İktisâsı Hakkında Kanun;
3. 30 Teşrinisâni 1341 tarihli ve 677 sayılı Tekke ve Zaviyelerle Türbelerin Seddine ve Türbedarlıklar ile Bir Takım Unvanların Men ve İlgasına Dair Kanun;
4. 17 Şubat 1926 tarihli ve 743 sayılı Türk Kanunu Medenisiyle kabul edilen, evlenme akdinin evlendirme memuru önünde yapılacağına dair medenî nikâh esasları ile aynı kanunun 110 uncu maddesi hükmü;
5. 20 Mayıs 1928 tarihli ve 1288 sayılı Beynelmillel Erkânın Kabulü Hakkında Kanun;
6. 1 Teşrinisâni 1928 tarihli ve 1353 sayılı Türk Harflerinin Kabul ve Tatbiki Hakkında Kanun;
7. 26 Teşrinisâni 1934 tarihli ve 2590 sayılı Efendi, Bey, Paşa Gibi Lâkap ve Unvanların Kaldırıldığına Dair Kanun;
8. 3 Kânunuevvel 1934 tarihli ve 2596 sayılı Bazı Kisvelerin Giyilemeyeceğine Dair Kanun.